

ЗВІТ

Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за 2010 рік

КИЇВ 2010

ЗМІСТ

1	Загальні положення	2
2	Реалізація плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору	
2.1.	Завдання на 2010 рік та підсумки їх виконання	8
2.2.	Розробка нової редакції Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору	16
2.3.	Завдання, визначені Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору на 2011 рік	18
3	Підсумки ліцензування телерадіомовлення за 2010 рік	
3.1.	Ліцензування телерадіоорганізацій у 2010 році	20
3.2.	Ліцензування ефірного мовлення	21
3.3.	Ліцензування проводового мовлення	23
3.4.	Ліцензування кабельного мовлення	23
3.5.	Ліцензування супутникового мовлення	24
3.6.	Ліцензування багатоканального мовлення	24
3.7.	Ліцензування цифрового мовлення	26
3.8.	Ліцензування діяльності провайдерів програмної послуги	27
3.9.	Обсяги ліцензійного збору в 2010 році	27
4	Здійснення наглядових та регуляторних повноважень Національної ради	
4.1.	Організація та результати моніторингу телерадіоорганізацій	30
4.2.	Проведення перевірок телерадіоорганізацій	32
4.3.	Дотримання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги ліцензійних умов та умов ліцензій	34
4.4.	Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства щодо частки вітчизняного продукту в програмах (передачах)	36
4.5.	Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства про рекламу і спонсорство	37
4.6.	Дотримання провайдерами програмної послуги норм законодавства України щодо адаптації змісту іноземних програм	40
5	Дотримання вимог законодавства щодо участі іноземного капіталу в статутних фондах телерадіоорганізацій та вимог до установчих і статутних документів телерадіоорганізацій	43
6	Засновники (власники) телерадіоорганізацій. Оцінка стану конкуренції та рівня монополізації телерадіоінформаційного ринку	47
7	Державна реєстрація суб'єктів інформаційної діяльності України в 2010 році	50
8	Висновки	52
	Додаткові графічні матеріали	
	Додатки	

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Запропонований до розгляду звіт про діяльність Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення охоплює період з 1 січня 2010 року до 31 грудня 2010 року.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада) є конституційним, постійно діючим колегіальним органом, основним завданням якого є нагляд за дотриманням законів України у сфері телерадіомовлення, а також здійснення регуляторних повноважень, визначення перспектив розвитку телерадіомовлення в нашій державі.

Національна рада виконує покладені на неї обов'язки відповідно до Законів України „Про телебачення і радіомовлення” та „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”.

До складу регуляторного органу у сфері телерадіомовлення входять вісім осіб, четверо з яких призначаються Верховною Радою України, а четверо – Президентом України (на теперішній час призначено троє).

Членами Національної ради є:

Манжосов Володимир Анатолійович – голова Національної ради (Указ Президента України № 468/2010 від 02.04.2010);

Головатенко Оксана Анатоліївна – перший заступник голови Національної ради (Указ Президента України № 962/2009 від 24.11.2009);

Мудрак Лариса Михайлівна – заступник голови Національної ради (Указ Президента України № 229/2010 від 23.02.2010);

Баранов Євген Валерійович (Постанова Верховної Ради України № 2366-VI від 29.06.2010);

Єлманова Оксана Миколаївна (Постанова Верховної Ради України № 2365-VI від 29.06.2010);

Опілат Ірина Володимирівна (Постанова Верховної Ради України № 2364-VI від 29.06.2010);

Фартушний Микола Всеволодович (Постанова Верховної Ради України № 2363-VI від 29.06.2010).

Незважаючи на те, що в нинішньому складі Національна рада працює менше року, цей період охарактеризувався зміною підходів до методологічних засад діяльності конституційного органу.

Відбулися позитивні зрушення в розумінні застосування регуляторних функцій до телерадіоорганізацій у бік демократичності, активізувалася співпраця з громадськими організаціями та реагування на нагальні потреби ринку електронних засобів масової інформації і телеіндустрії.

1. Рішучий крок було зроблено у визначенні й здійсненні реальних і масштабних заходів щодо впровадження наземного ефірного цифрового мовлення, відповідно до плану „Женева-2006”. На його виконання цифрове мовлення має бути впроваджено в Україні до 2015 року.

Національна рада в 2010 році оперативно ініціювала розробку й заходи розбудови системи покриття території держави цифровим сигналом. Ці пропозиції були схвалені Президентом України, і дорученням від 22 жовтня 2010 року Національну раду спільно з Національною комісією радіочастотного ресурсу, Міністерством інфраструктури України та іншими зацікавленими органами зобов'язано розбудувати протягом 2010–2011 років національну мережу цифрового телемовлення в стандарті DVB-T (MPEG4) у складі багатоканальних телемереж МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5.

Реалії впровадження цифрового мовлення стали можливими після ухвалення у грудні 2010 року основного програмного документа Національної ради – Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору.

Цим Планом визначено п'ять етапів впровадження цифрового наземного ефірного мовлення і порядок створення цифрової телемережі на першому етапі. Створення загальнонаціональної мережі дасть змогу забезпечити одночасний перехід на цифрове мовлення всіх загальнонаціональних каналів, державних обласних телерадіокомпаній, а також провідних місцевих компаній.

У листопаді 2010 року Національна рада звернулася до суб'єктів господарювання у сфері телебачення і радіомовлення щодо надання протягом місяця пропозицій стосовно участі в розбудові національної мережі мовлення і в грудні 2010-го видала ліцензію провайдера програмної послуги ТОВ „Зеонбуд”. Ліцензійні зобов'язання цієї компанії охоплюють технічні, технологічні та соціальні аспекти, що виникають при переході від аналогового до цифрового телебачення. Провайдер програмної послуги загальнонаціональної мережі цифрового мовлення вже приступив до будівництва мультиплексів.

2. Національна рада сприяла збільшенню охоплення території України діючими каналами і мережами мовлення, багатоканальними кабельними та ефірними телемережами.

За результатами проведених конкурсів значну кількість вільних радіочастот було надано для розвитку загальнонаціонального державного радіомовлення, збільшено кількість телерадіоканалів, призначених для місцевого мовлення.

3. Вирішено низку проблем у законодавчій та нормативній базі, що тривалий час заважали розвитку ринку телерадіоіндустрії.

Так, за підтримки Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації, Кабінету Міністрів України розроблено і введено в дію зміни до ст. 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, що врешті врегулювало питання розміру ліцензійного збору за видачу, продовження і переоформлення ліцензій. Це визначило прозорі та ефективні правила гри в телерадіоінформаційній галузі.

Національна рада певною мірою залучена до законотворчого процесу та опосередковано впливає на удосконалення вітчизняної законодавчої бази, незважаючи на те, що вона не має права законодавчої ініціативи.

У 2010 році Національною радою було розглянуто 18 законопроектів та 2 проекти постанов Кабінету Міністрів України, які надходили для погодження.

Національною радою надавалися пропозиції щодо необхідності внесення законодавчих змін до низки регуляторних актів. Ці пропозиції висловлювалися під час засідань Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації, у визначеному порядку надавалися Держкомтелерадіо, міністерствам відповідного спрямування, Раді національної безпеки та оборони та іншим відомствам.

4. Зважаючи на різнобічні потреби глядачів щодо їх інформаційного забезпечення Національна рада здійснює заходи щодо збільшення кількості іноземних телевізійних програм і передач для поширення у кабельних мережах. 2010 року до Переліку іноземних програм, зміст яких відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення і ретрансляція яких на території України не обмежується згідно з частиною 1 статті 42 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, були долучені 22 іноземних канали. На кінець 2010 року загальна кількість таких програм становила 131. Національна рада й надалі здійснюватиме організаційні заходи та аналіз іноземних програм і передач для можливого розширення цього Переліку.

5. Контрольні функції: за звітний період розглянуто результати 407 перевірок телерадіоорганізацій (300 планових та 107 позапланових).

Упродовж звітного періоду відбувався процес лібералізації ситуації стосовно перевірок діяльності телерадіоорганізацій.

Принциповим для регуляторного органу і учасників суб'єктів ринку є розробка і введення в дію нової Інструкції з організації і проведення перевірок щодо дотримання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги вимог законодавства у галузі телерадіомовлення та ліцензійних умов.

Підготовка документа відбувалася гласно й відкрито за участю експертів, керівників телерадіоорганізацій, представників громадськості.

У результаті оновлена Інструкція повністю відповідає нормам чинного законодавства і є зрозумілою для учасників ринку.

Крім цього, проведено значну експертну роботу та підготовлено кілька проектів регуляторних актів, що увиразнять вимоги Національної ради до мовників.

Зокрема, розроблено та оприлюднено для громадського обговорення проект регуляторного акта „Система візуальних позначок класифікації кіновідеопродукції залежно від аудиторії, на яку вона розрахована”. У разі його державної реєстрації Національна рада отримає правовий механізм для впливу на змістовне наповнення телерадіоканалів. Крім того, це надасть

можливість телеглядачам безпосередньо орієнтуватися в тому, до якої категорії належить кіновідеопродукція, та особисто нести відповідальність за доцільність її перегляду дітьми і підлітками.

Також для забезпечення телерадіоорганізаціям та провайдерам програмної послуги можливості позасудового скасування санкції „оголошення попередження” та з метою унормування цього процесу Національна рада розробила Положення про скасування санкції „оголошення попередження”.

Оскільки, Законом України „Про телебачення і радіомовлення” не визначено порядок і процедуру скасування зазначеної санкції, ця обставина певною мірою обмежує можливості телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги для вирішення окресленого питання.

Положення визначає послідовність здійснення заходів ліцензіатом і Національною радою щодо скасування санкції „оголошення попередження”, права і обов’язки ліцензіата, умови подання та форму заяви, порядок надання звіту та матеріалів на підтвердження усунення порушень, порядок проведення перевірки, розгляду заяви ліцензіата та результатів позапланової перевірки на засіданні регуляторного органу.

У звітний період Національна рада відповідно до своїх повноважень здійснювала нагляд за дотриманням телерадіоорганізаціями порядку мовлення під час виборчих кампаній. За результатами проведеної роботи під час двох виборчих кампаній 2010 року були підготовлені та подані до ЦВК два звіти Національної ради. Ці документи також оприлюднені на офіційному сайті.

6. Національна рада активізувала роботу з громадськими організаціями, засобами масової інформації та іншими недержавними інституціями.

Задовго до ухвалення законодавчих актів щодо доступу до публічної інформації, Національна рада демонструвала свою готовність до виконання їх основних засад. Засідання Національної ради проходять у відкритому режимі, що є виявом не лише демократичності регуляторного органу, а й підтвердженням прозорості ухвалюваних рішень. Подібна практика роботи не завжди характерна навіть для більшості європейських державних структур, які працюють у сфері медіа.

Присутність журналістів, представників галузевих і громадських організацій під час обговорення та ухвалення рішень Національної ради стала постійною практикою у роботі конституційного органу. Після завершення засідань відбуваються прес-брифінги, де журналісти та представники суспільних інституцій з перших рук отримують інформацію про діяльність регуляторного органу та відповіді на всі найактуальніші питання з розвитку галузі.

2010 року було оновлено офіційний веб-сайт Національної ради. Відтепер він є зручним у користуванні, суттєво змінився його дизайн та

архітектура. Всі рішення Національної ради упродовж двох днів після їх ухвалення доступні для ліцензіатів та всієї громадськості.

Члени Національної ради, керівники структурних підрозділів і представники в областях постійно працюють у міжвідомчих робочих групах, проводяться спільні наради, конференції, зустрічі.

Зокрема, було організовано робочі зустрічі з керівниками загальнонаціональних теле- і радіоканалів та провайдерами програмної послуги. Проводилися обговорення з проблемних питань галузі з Комітетом Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації, Державною адміністрацією зв'язку України, Державним комітетом телебачення та радіомовлення України, Національною комісією з питань регулювання зв'язку України, Концерном РРТ, ДП „Український державний центр радіочастот”.

При Національній раді діє консультативно-дорадчий орган – Громадська рада, яка надає регуляторному органу у сфері телерадіомовлення пропозиції щодо найрізноманітніших аспектів розвитку вітчизняної телерадіоінформаційної сфери. Склад нинішньої Громадської ради налічує 13 осіб – це представники громадських неурядових організацій, журналісти, діячі культури та мистецтв, люди які добре знають телерадіоінформаційну галузь і є професіоналами в своїй царині.

Цього року створена також Експертна колегія, до якої входять відомі особистості, люди, які присвятили цій галузі велику частину свого життя, мають великий фаховий досвід та бажання долучитися до подальшої розбудови телерадіоінформаційного простору нашої країни.

Національна рада підтримує розвиток вітчизняного телемовлення, та спрямовує свої зусилля на підвищення художньої якості програм, зростання професійного рівня творчих працівників. З цією метою щорічно проводиться Національна телевізійна премія „Телетріумф”.

Також Національна рада спільно з іншими засновниками та низкою громадських організацій проводить щорічний Міжнародний дитячий, молодіжний фестиваль аудіовізуальних мистецтв „Кришталеві джерела”.

7. Національна рада посилила співпрацю з міжнародними організаціями.

У жовтні 2010 року делегація Національної ради брала участь у черговому 32-му засіданні ЄПРО, яке проходило в місті Белграді (Республіка Сербія). На ньому обговорювалися актуальні питання регулювання телерадіомовлення, зокрема щодо телевізійної реклами, розвитку нових медіа, тенденцій формування програмного контенту. Також відбувся обмін досвідом щодо особливостей впровадження цифрового ефірного мовлення.

Національна рада традиційно співпрацювала і з Радою Європи у рамках Плану дій Ради Європи для України, зокрема, спільного проекту Ради Європи та Європейської Комісії „Сприяння європейським стандартам в українському медійному середовищі”. Було проведено низку конференцій і семінарів на теми розвитку в Україні телерадіоінформаційної сфери.

З метою обговорення стану свободи слова та демократії в Україні Національна рада проводила зустрічі з представниками міжнародних організацій, зокрема, з Представником ОБСЄ з питань свободи ЗМІ та з експертами з нагляду за виборами ОБСЄ (Бюро з питань демократичних інститутів і прав людини).

8. Відбулася реструктуризація апарату Національної ради з урахуванням тенденцій щодо проведення адміністративної реформи в державі та з метою підвищення ефективності роботи регуляторного органу

Враховуючи вимоги чинного законодавства, якими на апарат покладені не лише розпорядчі функції, а й виконання виробничих завдань та наглядових повноважень, було оптимізовано штатну кількість і схему управління апарату Національної ради. У результаті ліквідовано дві управлінські структури – департаменти і регіональні секретаріати. Паралельно відбулася ротація спеціалістів і в центральному апараті, і в представництвах в областях.

Зміни, що були здійснені наприкінці 2010 року, відновили управлінську вертикаль цього державного органу і створили умови для оперативного вирішення всіх нагальних завдань.

Упродовж звітнього року Національна рада підготувала і провела 35 засідань та ухвалила 1892 рішення. Загальним відділом Національної ради за 2010 рік зареєстровано 8053 документа (звернення, пропозиції, скарги, листи). З них 351 – від громадян, 27 – від народних депутатів, 437 – від державних органів вищого рівня, 7238 – від інших установ та організацій.

Усі письмові запити розглянуто й на них надано відповіді.

Окрім планової роботи, результати якої чітко простежуються в рішеннях Національної ради, 2010 року членами Національної ради, керівниками структурних підрозділів, представниками Національної ради в областях та іншими працівниками апарату Національної ради проводилася значна організаційна та експертна робота за всіма напрямками діяльності.

2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПЛАНУ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕРАДІОІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

2.1. Завдання на 2010 рік та підсумки їх виконання

Розробка і затвердження Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору є пріоритетним напрямом у діяльності Національної ради, передбаченим статтею 15 Закону України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”.

Цей документ розробляється також відповідно до вимог Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, який визначає правові, економічні, соціальні, організаційні умови відносин, що виникають у сфері телерадіомовлення на території України.

Керуючись Планом розвитку, Національна рада здійснює державне регулювання національного телерадіоінформаційного простору, а саме: ліцензування телерадіомовлення; ліцензування провайдерів програмної послуги; розробку умов використання та визначення користувачів радіочастотного ресурсу, виділеного для потреб телерадіомовлення.

У звітний період реалізація Плану розвитку спрямовувалася насамперед на виконання міжнародних зобов'язань України щодо переходу на цифрові стандарти мовлення, вирішення соціальних, технологічних та безпекових складових впровадження новітніх технологій.

Нині в Україні, залежно від території розповсюдження програм, працюють:

а) у сфері телевізійного мовлення:

- 15 загальнонаціональних каналів телемовлення: Національна телекомпанія України, ТОВ „ТРК „ЕРА”, ТРК „Студія „1+1” у формі ТОВ, АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація” („Інтер”), ТОВ „МКТ „ICTV”, ТОВ „Новий канал”, ЗАТ „ТРК ”Україна”, ЗАТ „Міжнародний Медіа Центр-СТБ”, ПАТ „ТК „ТЕТ”, ТОВ „Телестудія „Служба інформації” („НТН”), ТОВ „Телеодин” („М1”), ТОВ „ТРК „Експрес-Інформ” („5 канал чесних новин”), Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ „ТРК „НБМ” („5”), ТОВ „ТРО „Мульти Медіа Сервіс” („K1”), ТОВ „Телеканал „Тоніс”. Загальнонаціональними каналами використовуються 1970 частотних присвоєнь;

- 7 регіональних каналів телемовлення: ВАТ „Київтелемонтаж” („М”), ТОВ „Гравіс-Кіно” („2+2”), ТОВ „Гравіс” („Сіті”), ТОВ „ТС „Астра-ТБ” („КРТ”), ЗАТ „ТРК „Люкс” („24”), ТОВ „ТРК „ТелеРадіоСвіт” („ТВІ”), ДП „ТРК „Стерх” ТОВ „Природні інвестиції” („11 канал”). Ними використовуються 75 частотних присвоєнь. Налічується 34 регіональні телеканали, включно з ОДТРК, що працюють у межах окремих областей (регіонів), якими використовуються 334 частотні присвоєння. Для потреб 197 телерадіоорганізацій місцевого мовлення задіяно 216 частотних присвоєнь;

б) у сфері радіомовлення:

- 15 загальнонаціональних каналів радіомовлення: НРКУ (мережі УР-1, УР-2, УР-3), ПАТ „Наше Радіо”, ТОВ „ТРК „НБМ – Радіо”, ТОВ „ТРК „Медіа Маркет”, ТОВ „ТРО „Русское радио” – Україна”, АТ „Онікс”, ТОВ „ТРК „Клас”, ТОВ „ТРК „Радіо-Ера”, ПАТ „РК „Гала”, ДП „ТРО „Довіра”, Українська корпорація телебачення і радіомовлення „ЮТАР”, ЗАТ „ТРК Люкс”, ТОВ „ТРК „Радіо-Кохання”. Ними використовується 642 частотних присвоєння;

- 13 регіональних каналів радіомовлення: Компанія „Нова хвиля” у формі ПП, ТОВ „ТРК „Пілот-Україна”, ТОВ „ТРК „Шансон”, ПАТ „Студія „Європозитив”, ТОВ „Раді.О”, ТОВ фірма „Волинь”, ТОВ „Радіо Шарманка”; ТОВ „ТРК Львівська хвиля”, ТОВ „Радіо Тернопіль”, ТОВ „Мюзик радіо”, ТОВ „ТРК „Класік Радіо”, ТОВ „ТРК „Галичина”, ТОВ „ТРК „Європа Плюс Київ”. Ними використовується 88 частотних присвоєнь;

- 28 регіональних радіоканалів, що працюють у межах окремих областей, та 216 місцевих радіокомпаній загалом використовують 307 частотних присвоєнь.

2010 року тривала спільна робота з органами державної влади та структурами, в компетенції яких здійснення радіочастотного планування, спрямована на розв’язання проблемних питань впровадження цифрового мовлення (прискорення процедури міжнародної координації частотних присвоєнь, спільне використання смуги частот, виділеної для потреб телерадіомовлення та ін.).

Національна рада брала участь у роботі міжвідомчої робочої групи Державної адміністрації зв'язку з розробки Плану заходів із виконання у 2011 році Державної програми впровадження цифрового телерадіомовлення. Завдяки її зусиллям до нього включено низку заходів, спрямованих на вирішення проблемних законодавчих і технічних аспектів впровадження наземного цифрового телевізійного мовлення.

Нинішній його етап характеризується активним застосуванням цифрових технологій, включаючи зберігання, розповсюдження і відтворення аудіовізуальних програм.

Перехід на цифрові технології відбувається не лише в наземному ефірному мовленні, а й у багатоканальному, кабельному та супутниковому. Тривалість перехідного періоду зумовлена особливостями технології та значним навантаженням на економіку.

Для впровадження цифрового наземного телевізійного мовлення необхідним є погодження спеціальними користувачами запланованих до використання телевізійних каналів та вимкнення діючих аналогових каналів мовлення. Ці чинники, а також складний процес міжнародної координації частотних присвоєнь, уповільнюють надання Українським державним центром радіочастот (УДЦР) висновків щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення (ЕМС РЕЗ) для впровадження цифрового наземного телевізійного мовлення.

Здійснення частотних присвоєнь для радіоелектронних засобів мовлення технологій типу „МІТРС” та „Телесело” потребує проведення повного

обсягу розрахунків електромагнітної сумісності та відповідних погоджень, що впливає на терміни розгляду заяв.

Попередні розрахунки ЕМС показали, що частотного ресурсу, виділеного для впровадження цифрового наземного телерадіомовлення, недостатньо, відтак, розбудову малопотужної системи „Телесело” доцільно здійснювати після завершення планування національної мережі цифрового телемовлення.

Таблиця 1

Стан розрахунку, узгодження та координації частотних присвоєнь для телерадіомовлення протягом 2010 року

№ з/п	Область	Замовлено висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення				Всього замовлено	Отримано висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення				Всього отримано
		ТБ	РМ	МІТРИС	„Теле-село”		ТБ	РМ	МІТРИС	„Теле-село”	
1	Автономна республіка Крим	26	68	2	—	96	1	39	—	—	40
2	Вінницька	2	5	2	—	9	1	7	6	—	14
3	Волинська	7	8	1	—	16	4	8	1	—	13
4	Дніпропетровська	7	13	—	—	21	4	2	—	—	6
5	Донецька	9	25	10	—	44	8	7	1	—	16
6	Житомирська	6	8	—	—	14	4	8	—	—	12
7	Запорізька	4	11	—	—	15	3	5	—	—	8
8	Закарпатська	5	9	—	—	14	2	4	6	—	12
9	Івано-Франківська	1	8	9	—	18	—	7	—	—	7
10	Київська	11	15	—	—	26	8	4	—	—	12
11	Кіровоградська	12	10	—	—	22	2	4	—	—	6
12	Луганська	2	24	1	—	27	2	9	—	—	11
13	Львівська	8	13	10	—	31	3	10	—	—	13
14	Миколаївська	3	6	—	—	9	1	4	1	—	6
15	Одеська	1	18	3	—	22	1	6	3	—	10
16	Полтавська	4	11	—	—	15	3	16	—	—	19
17	Рівненська	3	4	—	—	7	2	9	—	—	11
18	Сумська	4	8	1	—	13	2	5	—	—	7
19	Тернопільська	3	8	—	—	11	2	8	—	—	10
20	Харківська	4	15	—	—	19	3	1	—	—	4
21	Херсонська	3	6	—	—	9	2	—	—	—	2
22	Хмельницька	7	13	—	—	20	5	11	—	—	16
23	Черкаська	7	11	—	—	18	5	14	—	—	19

		Замовлено висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення				Всього замовлено	Отримано висновків щодо ЕМС РЕЗ мовлення для створення та розвитку каналів мовлення				Всього отримано
24	Чернівецька	3	7	—	—	10	2	4	1	—	7
25	Чернігівська	4	10	1	—	15	3	8	—	—	11
Всього замовлено за 2010 рік: 521						Всього отримано за 2010 рік: 292					

Таблиця 2

Динаміка надходження частотних присвоєнь для потреб телерадіомовлення

Вид мовлення	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік
Цифрове ефірне телебачення	—	—	58	13	709
Радіомовлення	4	71	84	38	200
Багатоканальне мовлення (МІТРС)	34	20	21	30	19
Всього	38	91	163	81	928

Відсутність надходження частотних присвоєнь телевізійного мовлення зумовлена згортанням аналогового наземного ефірного мовлення та переходом до цифрових стандартів, згідно з рекомендаціями Міжнародного союзу електрозв'язку та на виконання відповідної Постанови Кабінету Міністрів України (від 9 червня 2006 року № 815).

З огляду на особливості застосування радіотехнології „Аналогове телевізійне мовлення”, що визначені у п. 38 Плану використання радіочастотного ресурсу України, присвоєння радіочастот засобам аналогового телевізійного мовлення припинено з 1 січня 2010 року.

Таблиця 3

Кількість подань до Українського державного центру радіочастот стосовно висновків щодо електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів мовлення та дозволів на їхню експлуатацію в 2010 році

№ з/п	Область	Кількість подань Національної ради			
		ТБ	РМ	МІТРС	„Телесело”
1	Автономна республіка Крим	6	4	2	—

		Кількість подань Національній раді			
2	Вінницька	3	2	1	—
3	Волинська	2	3	—	—
4	Дніпропетровська	7	3	—	—
5	Донецька	8	1	—	—
6	Житомирська	3	2	—	—
7	Запорізька	3	5	—	—
8	Закарпатська	7	1	—	—
9	Івано-Франківська	5	3	1	—
10	Київська	8	3	—	—
11	Кіровоградська	5	1	1	—
12	Луганська	4	4	—	—
13	Львівська	6	3	—	—
14	Миколаївська	3	3	—	—
15	Одеська	2	5	—	—
16	Полтавська	5	5	—	—
17	Рівненська	4	1	—	—
18	Сумська	3	6	—	—
19	Тернопільська	5	2	—	—
20	Харківська	5	4	—	—
21	Херсонська	2	2	1	—
22	Хмельницька	5	2	—	—
23	Черкаська	4	3	—	—
24	Чернівецька	2	3	—	—
25	Чернігівська	5	4	—	—
	Всього	112	75	6	—

Упродовж звітнього періоду проводилися заходи щодо забезпечення присутності вітчизняних мовників на території інших держав за допомогою супутникового мовлення.

У 2010 році цей вид мовлення здійснювали 80 теле- і 4 радіокомпанії України. Через відсутність вітчизняного супутника українські телерадіокомпанії усіх форм власності використовували потужності закордонних супутникових мереж: 29 телерадіоорганізацій – Amos (Ізраїль), 30 – Astra (Швеція), 2 – Eutelsat (Франція), 20 – Hellas Sat 2 (Греція), 1 – Intelsat 3R (США), 1 – „Експрес” (Російська Федерація).

Іноземне мовлення на територію України здійснює 58 телерадіоорганізацій, з них 27 програм призначено лише для вітчизняної аудиторії.

У 2010 році за різних причин відбувся перехід 13 телерадіоорганізацій на інші супутники: 4 – на Amos, 4 – на Astra та 5 – на Hellas Sat.

Стан використання телерадіоорганізаціями України мереж іноземних супутникових ретрансляторів у 2010 році

Телевізійне мовлення					
Супутник	ТРО			Програма (логотип)	
Eutelsat W2 16° сх. д., (ЄС)	1	ТОВ „ТРК „Клас”		1 <i>PRO BCE</i>	
Eutelsat W4 36° сх. д., (ЄС)	2	ТОВ „ВІАКОР”		2 Biz TV	
	3	АТЗТ „МАГНОЛІЯ ТВ”		3 ЧП.INFO.	
Amos 2/3 (Ізраїль), 4° зах. д.	4	АТЗТ „Українська незалежна ТВ-корпорація”		4 Інтер +	
	5	ЗАТ „Міжнародний Медіа Центр - СТБ”		5 С /Ги вдома/	
	6	ЗАТ „Телеодин”		6	M1
				7	M2
	7	ТОВ „ТРО Мульти медіа Сервіс”		8 K1	
	8	ЗАТ „ЗАГРАВА”		9 Перший діловий ("First Busines channel")	
	9	ВАТ „ТК „ТОНІС”		10 ТОНІС	
	10	ТОВ „ТС „Служба інформації”		11 НТН	
	11	ТОВ „Гравіс-Кіно”		12 2+2	
	12	ТОВ „ТРК „Музика ТВ”		13 Enter-музика	
	13	ТОВ „ТРК „Кіно ТВ”		14 Enter-фільм	
	14	ТОВ „Гравіс”		15 CITİ	
	15	ТОВ „Мьюзік бокс Україна”		16 MUSIC BOX	
	16	ТОВ „Музичний канал „О-ТВ”		17 O-TV	
	17	ТОВ „Телерадіооб'єднання „Міст ТВ”		18 ZiK	
	18	ЗАТ „ТРК „Люкс”		19 24	
	19	ВАТ „Київтелемонтаж”		20 M	
	20	ЗАТ „ТРК „Інтервідео-Київ”		21 K2	
	21	ТОВ „ЄС Продакшен груп”		22 УБР	
	22	ТОВ „Музичне телебачення”		23 MTV MUSIC TELEVISION	
	23	ДКП „ТРК „Київ”		24 Київ	
	24	ТРК „Перша Одеська Телерадіокомпанія”		25 1111	
	25	ТОВ „Реал Істейт-ТВ”		26 Real TV Estate	
	26	ТОВ „Міжнародна комерційна ТРК”		27 ICTV	
	27	ТОВ „Хмарочос Медіа”		28 QTV	
	28	ТОВ „Гамма-Консалтинг”		29 G	
	29	ТОВ „Гумор ТВ”		30 31	БАБАЙ ТВ ГУМОР ТВ
				32	УНІАН-ТВ
30	ТОВ „УНІАН-ТВ”		32 УНІАН-ТВ		
31	ТОВ „ТРК „ТелеРадіоСвіт”		33 ТВі		
32	ТРК „Студія 1+1” у формі ТОВ		34 1+1		
Astra 4A 5° сх. д., (Швеція)	-	ТРК „Студія 1+1” у формі ТОВ		35 36	1+1 International ТРК "Україна"
	33	ЗАТ „ТРК „Україна”		37	НОВИНИ
				38	ФУТБОЛ
				39	Н (Новий канал)
	34	ТОВ „Новий канал”		39 KPT	
	35	ТОВ „ТС „Астра-ТВ”		40 СВІТ	
	36	ЗАТ „ТРК „Світ”		41 5 [канал чесних новин]	
	37	ТОВ „ТРК „Експрес-Інформ”		42 «РАДА»	
	38	Дирекція телепрограм Верховної Ради України		43 ТЕТ	
	39	ЗАТ „ТК „ТЕТ”		44 «5»	
	40	ПП у формі ТОВ „ТРК „НБМ”		45 ангел білого кольору із сурмою, розташований у лівому куті телеекрану	
	41	ТОВ „ТРК „Глас”		46 Тиса 1	
	42	Закарпатська ОДТРК		47 RU MUSIC	
	43	ТОВ „Ар ю м`юзік”		48 SCI	
	44	ТОВ „Міжнародний „Слов'янський канал”		49	

	45	ТОВ „Незалежна телерадіокомпанія „Ірта плюс”	50	ІРТА ПЛЮС
	46	Чернівецька ОДТРК	51	БУКОВИНА
	47	ТОВ „Новини 24 години”	52	NEWS ONE
	48	ТОВ „8 ТВ”	53	8TV
	49	ТОВ „Світ ТВ”	54	перший автомобільний телеканал
	50	ТОВ „Англійський Клуб ТВ”	55	englischclub
	51	ТОВ „ТРК „ОСК”	56	ОК
	52	ТОВ „Телемережа „УНІКА-TV”	57	ПЛАНЕТА
	53	ТОВ „Пі Ель Сейлз”	58	SHOPPING -TV
	54	ТОВ „Центр телепрограм і комунікацій „Телетон”	59	KiKo
			60	2 T
	55	ТОВ „ТРК „Нові комунікації”	61	STAR TV
	56	ТОВ „Телеканал 100”	62	UBC
	57	ТОВ „ТРК „Погода ТВ”	63	Погода ТВ
	58	ТОВ „Українське народне телебачення УНТ”	64	УНТ
59	ТОВ „Медіа Група Позитив”	65	ТВій Плюс	
Експрес АМ22 53° сх. д., (РФ)	60	ТОВ „ТРК „Прайм-Тайм”	66	Страна Советов
Intelsat 3R 43,1° зах. д., (США)	61	Державна ТРК „Всесвітня служба УТР”	67	УТР ua
Hellas Sat 2 39° сх. д., (Греція)	-	Державна ТРК „Всесвітня служба УТР”	68	УТР
	62	ТОВ „Наша Прага”	69	МАКСІ-ТВ
	63	ТОВ „Каста Компані”	70	Новий дім
	64	ТОВ „PR-Агенція „Віта”	71	TV VITA
	65	ТОВ „ТРК „Роса”	72	РОСА
	66	Дніпропетровська ДОДТРК	73	D
	67	Державна ТРК „Культура”	74	К (Культура)
	68	Державна організація „Київська ДРТРК”	75	КДРТРК
	69	ТОВ „Ілоніг-ТВ”	76	МЕНЮ-ТВ
	70	ТОВ „Пі Ель Ті Ві”	77	DESIGN TV
	71	ТОВ „Реал естейт-ТВ”	78	Real Estate TV
	72	ТОВ „Телекомпанія Телевсесвіт”	79	Телевсесвіт
	73	ПП „НТА-незалежне телевізійне агентство”	80	НТА
	74	ТОВ „Ідана Юкрейн”	81	ТВ канал „Тур-Бюро”
	75	ТОВ „Телекомпанія „Малютко ТВ”	82	Малютко - TV
	76	ТОВ „Перший альтернативний телеканал А1”	83	„А One Ukraine”
	77	ТОВ „Голдберрі”	84	g (Gold Berry)
	78	ТОВ „Медіапоінт”	85	People tv
	79	ТОВ „Телекомпанія „ЕКО-TV”	86	ЕКО TV
	80	ТОВ „Поверхность Спорт - ТВ”	87	Спорт-1
	88		Спорт-2	
Радіомовлення				
Супутник	ТРО			Програма (позивний)
Експрес АМ22 53° сх. д., (РФ)	1	НРКУ	1	Всесвітня служба Радіо „Україна”
			2	УР-1
			3	УР-2
			4	УР-3
Amos 2 4° зах. д., (Ізраїль)	2	ПП у формі ТОВ „ТРК „НБМ”	7	НІКО FM
Sirius 4 5° сх. д., (Швеція)	3	Закарпатська ОДТРК	9	Радіо „Тиса”
	4	ТОВ „Еммануїл”	10	„Радіо „Еммануїл”

За звітний період до діючої української телерадіомовної супутникової DTH-платформи „ТОВ „Віжн ТБ”, ТМ „Viasat” (Astra 4A, 5° сх. д.), додалася ще одна – ТОВ „Діджитал флай Юкрейн”, ТМ „MYtv” (Thor 6, 1° зах. д.).

Впровадження багатоканальних ефірних телемереж із застосуванням мікрохвильових систем є одним із оптимальних шляхів забезпечення телевізійним мовленням населених пунктів у сільській місцевості, віддалених територій гірських регіонів (тіньових зон).

Протягом року кількість компаній, які використовують технології МІТРС, не зазнала суттєвих змін. Лише 2 компанії розпочали створення багатоканальних ефірних телемереж – ПП „Телекомпанія „РАІ” у м.Бурштині Івано-Франківської обл. та ТОВ „ТРК „Техносистема” у м.Скадовську, смт Нижні Сірогози, смт Великій Олександрівці Херсонської обл.

Триває процес поступового переходу діючих багатоканальних телемереж типу МІТРС на цифровий стандарт розповсюдження телепрограм.

Національна рада направила до ДП „Укрчастотнагляд” подання щодо можливості створення 33 багатоканальних телемереж у різних регіонах України. Також було підготовлено 4 подання щодо переходу на цифровий стандарт і встановлення додаткових ретрансляторів. Розвиток багатоканальних телемереж із використанням технології МІТРС гальмується через тривалість процедури надання висновків цим підприємством.

На теперішній час для надання програмних послуг ліцензіатами використовуються ресурси 930 багатоканальних телемереж, у тому числі за цифровим технологіями DVB-C та IPTV. Порівняно з 2009 роком кількість багатоканальних телемереж (аналогове, цифрове телебачення DVB-C та IPTV) зросла на 16%.

Статтею 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” не було визначено процедури нарахування ліцензійного збору у випадку переоформлення ліцензії провайдера програмної послуги або на мовлення (кабельне) при збільшенні показників, що впливають на ліцензійний збір, а саме: ресурсу, загальної кількості програм, кількості іноземних програм та кількості домогосподарств. Тому ліцензіати, розбудовуючи кабельну мережу мовлення в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці, подавали до Національної ради заяви про анулювання діючої та видачу іншої ліцензії із новими характеристиками.

21 грудня 2010 року Верховна Рада України ухвалила внесення змін до статті 31 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (щодо визначення розміру ліцензійного збору). Методику розрахунків розмірів ліцензійного збору за видачу або продовження строку дії ліцензій на мовлення, ліцензій провайдера програмної послуги, визначення розміру плати за переоформлення ліцензії та видачу дубліката ліцензії на мовлення, ліцензії провайдера програмної послуги покладено на Кабінет Міністрів України.

Серед перспективних чинників розвитку багатоканальних телемереж можна назвати:

- збільшення кількості паралельних мереж, що призводить до підвищення конкуренції серед провайдерів, унаслідок чого значно поліпшується якість надання програмної послуги і технічна якість телерадіопрограм;
- переорієнтування на надання одночасно з програмною послугою додаткових послуг, зокрема доступу до мережі Інтернет;
- впровадження нових технологій (DVB-C, IPTV), які дозволяють розширювати пропозиції щодо кількості програм, а також забезпечують безперешкодний перехід від одного стандарту надання послуг до іншого в процесі розвитку абонентської бази.

Упродовж 2010 року відбувалося упорядкування мовлення в мережах проводового мовлення (УР-1, УР-2, УР-3) обласними державними телерадіокомпаніями та радіоорганізаціями міськрайонного мовлення.

Водночас проводові мережі практично не розвиваються, міськрайонним мовленням охоплено лише дві третини районів України. Основні причини, через які стримується розвиток місцевого мовлення, – це застаріла передавальна технічна база, яка за останні 10 років експлуатації фактично не модернізувалася, а також відсутнє скорочення часових проміжків, відведених для міськрайонного мовлення, та недостатнє фінансування.

Національна рада неодноразово наголошувала на тому, що розвиток системи проводового мовлення загальнонаціональних радіомереж УР-1, УР-2, УР-3 можливий лише за наявності цільової державної програми.

Кілька років поспіль Національна рада планувала (за умови виділення коштів з Державного бюджету України) проведення низки науково-дослідних робіт. Одна з них передбачає дослідження і прогнозування потреб проводового мовлення та розробку моделі комбінованого радіоприймача для мереж трипрограмного проводового мовлення з можливістю прийому радіопрограм (стерео) у FM-діапазоні.

Однак у 2010 році цей вид робіт не було профінансовано.

2.2. Розробка нової редакції Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору

У зв'язку з формуванням сучасних засад розбудови національної мережі ефірного цифрового телерадіомовлення у звітному періоді відбулася розробка нової редакції Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору. Відповідне рішення ухвалено Національною радою 1 грудня 2010 року.

Згідно з новою редакцією Плану визначено п'ять етапів впровадження цифрового телебачення.

На першому етапі передбачено розбудову національної мережі наземного цифрового телебачення у складі мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, а також розбудову мультиплексу МХ-6 стандарту DVB-H.

На другому етапі заплановано одночасне аналогове і цифрове мовлення та забезпечення населення перетворювачами цифрового сигналу.

Третій етап передбачає часткове вимкнення аналогового сигналу і початок вивільнення радіочастотного ресурсу.

На четвертому етапі Національна рада планує розбудовувати мультиплекси МХ-4, МХ-7 і МХ-8.

На останньому, п'ятому етапі відбудеться повний перехід від аналогового мовлення до цифрового.

Виконання Плану розвитку є стратегічним напрямом роботи Національної ради на найближчі роки. Першим кроком його реалізації стало ухвалення Національною радою рішення про створення національної мережі цифрового телерадіомовлення в стандарті DVB-T на базі мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5 з єдиним провайдером. Як зазначалося, ліцензію провайдера програмної послуги у грудні 2010 року було видано ТОВ „Зеонбуд”, м. Київ.

Вчасний перехід на нові стандарти мовлення залежить від багатьох чинників, найголовніші з них – формування вітчизняного ринку обладнання цифрового мовлення, підтримка соціально незахищених верств населення, спроможність громадян придбати цифрові перетворювачі. Для вирішення сукупності соціальних питань Планом розвитку передбачено розробку відповідної Державної програми. Національна рада 21 січня 2011 року звернулася з відповідними пропозиціями щодо внесення заходів із розробки такої програми до Міністерства інфраструктури України, визначивши основні шляхи розв'язання проблеми забезпечення населення засобами приймання сигналів ефірного цифрового мовлення.

Враховуючи, що радіочастотний ресурс України перевантажений діючими РЕЗ аналогового телевізійного мовлення та РЕЗ інших радіотехнологій спеціальних та загальних користувачів, аналізуючи європейський досвід й українські реалії, визначено шляхи подолання означених проблем. Зокрема, передбачається забезпечення можливості включення РЕЗ цифрового мовлення без вимкнення РЕЗ аналогового телебачення, що експлуатуються нині; етапність впровадження загальнонаціональних мультиплексів; розбудова цифрового телемовлення з використанням усього наявного радіочастотного ресурсу, в тому числі й того, що був раніше виділений для розбудови інших загальнонаціональних мультиплексів у стандарті DVB-T; радіочастотне планування цифрових телемереж із використанням багаточастотних та одночастотних синхронних мереж.

Встановлено основні вимоги: багатоканальні телемережі МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5 повинні мати однакові технічні параметри і їх розбудова має відбуватися одночасно, що забезпечить рівні конкурентні можливості для всіх переможців конкурсу на мовлення на цих телемережах. Конкурс планується оголошувати після затвердження Кабінетом Міністрів України Методики нарахування

розмірів ліцензійного збору, як це передбачено ст. 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

Визначено також організаційні заходи, які передбачають створення і розвиток супутникових каналів мовлення і телемереж, призначення для цих цілей першого вітчизняного супутника та вирішення технологічних питань введення його в експлуатацію.

2.3. Завдання, визначені Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору на 2011 рік

Діяльність Національної ради з розбудови національного телерадіоінформаційного простору 2011 року скеровуватиметься на подальше виконання заходів із гарантування інформаційної безпеки країни, визначених Президентом та урядом України, що сприятиме максимальному задоволенню інформаційних потреб громадян України та інтеграції держави у світовий інформаційний простір.

На наступний рік запланована розбудова багатоканальних телемереж МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, а саме:

- введення в 2011 році в експлуатацію (в повному обсязі) багатоканальних телемереж МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, у стандарті DVB-T (MPEG-4);
- забезпечення трансляції в багатоканальних телемережах МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, у стандарті DVB-T (MPEG-4) не менш як по 8 телепрограм у кожній, які будуть визначені в подальшому Національною радою;
- забезпечення цілодобового телемовлення не менш як для 95% населення України в багатоканальних телемережах МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, у стандарті DVB-T (MPEG-4);
- забезпечення відповідності технічних параметрів багатоканальних телемереж МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, у стандарті DVB-T (MPEG-4) діючим стандартам і технічним умовам;
- забезпечення безкоштовного доступу населення до багатоканальних телемереж МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, у стандарті DVB-T (MPEG-4);
- погодження з Національною радою типової угоди провайдера програмної послуги багатоканальних телемереж МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, у стандарті DVB-T (MPEG-4) з правовласниками програм.

Протягом року відбуватиметься одночасне мовлення телерадіоорганізацій, визначених рішенням Національної ради у мультиплексах МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, та на мережах аналогового наземного телемовлення.

Завдання на 2011 рік спрямовані на подальший розвиток усіх сегментів вітчизняного телерадіоінформаційного простору. Відбуватиметься розбудова мереж ефірного, проводового, кабельного та багатоканального мовлення, що сприятиме збільшенню охоплення населення України телевізійним та радіомовленням.

2011 року здійснюватимуться заходи із забезпечення присутності вітчизняних мовників на території інших держав через ліцензування супутникового мовлення, застосування потужних засобів мовлення та ефективне мовлення в прикордонних регіонах.

На часі стануть завдання з освоєння новітніх технологій мовлення, подальший перехід до нових стандартів розповсюдження телерадіопрограм супутниковими каналами та кабельними мережами мовлення.

2011 року буде продовжено спільну роботу з органами державної влади, частотного планування з метою розв'язання проблемних питань впровадження цифрового мовлення, пов'язані з прискоренням процедури міжнародної координації частотних присвоєнь, спільного використання телевізійної смуги частот іншими радіотехнологіями.

3. ПІДСУМКИ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТЕЛЕРАДІОМОВЛЕННЯ ЗА 2010 РІК

3.1. Ліцензування телерадіоорганізацій у 2010 році

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, виходячи із загальних повноважень у сфері ліцензування, передбачених частиною 3 статті 4 Закону України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності”, здійснює розробку та реалізацію державної політики ліцензування телерадіомовлення.

Станом на 31 грудня 2010 року Національна рада видала телерадіоорганізаціям (з урахуванням переоформлень) 234 ліцензії.

Серед них:

147 ліцензій на мовлення (з них 126 – переоформлення):

- супутникове – 11 (з них 11 – переоформлення);
- ефірне – 130 (з них 110 – переоформлення);
- кабельне – 1;
- проводове – 2 (з них 2 – переоформлення);
- багатоканальне – 3 (з них 3 – переоформлення);

87 ліцензій провайдера програмної послуги (з них 12 – переоформлення).

Крім того, за 2010 рік Національною радою внесено зміни до 573 ліцензій через переоформлення додатків.

Серед них:

483 ліцензії на мовлення:

- супутникове – 79;
- ефірне – 380;
- кабельне – 15;
- проводове – 7;
- багатоканальне – 2;

90 ліцензій провайдера програмної послуги.

У 2010 році подовжено 125 ліцензій на ефірне та 4 ліцензії на супутникове мовлення (загальна кількість – 129).

Відповідно до статті 37 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, протягом 2010 року Національною радою анульовано 66 ліцензій на мовлення та провайдера програмної послуги, серед них:

- за власним бажанням телерадіоорганізацій – 52;
- через відсутність мовлення протягом року – 10;
- згідно з рішенням суду про втрату чинності ліцензії – 4.

3.2. Ліцензування ефірного мовлення

Ліцензування ефірного мовлення здійснюється Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення на конкурсних засадах та на підставі статті 33 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

У 2010 році Національна рада значну увагу приділяла збільшенню програм власного виробництва телерадіоорганізацій та зменшенню ретрансляції програм інших мовників. Оскільки, за висновками Національної ради, ретрансляція програм здебільшого є прихованою суборендою, такі дії були спрямовані на забезпечення вимог частини 5 статті 43 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, яка визначає, що ліцензіат не має права передавати канал мовлення в суборенду іншим телерадіоорганізаціям.

Таким чином, під час проведення конкурсів на отримання ліцензій на ефірне мовлення Національна рада надавала перевагу телерадіоорганізаціям, які засвідчували фінансово-економічні та професійно-технічні можливості для забезпечення виробництва власних програм.

За звітний період Національна рада підбила підсумки та визначила переможців 4 конкурсів на отримання ліцензій на мовлення з використанням вільних теле- і радіоканалів. Загалом було розглянуто 577 заяв від 82 телерадіоорганізацій, які сплатили грошовий внесок під конкурсну гарантію. Ці кошти зараховані до Державного бюджету України.

Серед загальної кількості вільних телерадіоканалів на конкурс було виставлено 128 аналогових ефірних частотних присвоєнь (106 – для потреб телебачення, 22 – для радіо) та 16 програм із використанням каналів у цифровому стандарті (2 програми на 41 ТВК, по 7 програм на 43 та 64 ТВК у м. Києві).

Розгляд заяв конкурсантів трьох конкурсних відборів, оголошених 9 жовтня, 28 жовтня та 31 грудня 2009 року, було перенесено на 2010 рік, оскільки прийом документів на участь у цих конкурсах тривав наприкінці 2009 року. Отже, підведення підсумків конкурсу, оголошеного 9 жовтня 2009 року, відбулося 27 січня 2010 року. За його результатами було розглянуто 525 заяв конкурсантів та визначено 17 переможців: 7 загальнонаціональних мовників, 3 регіональних та 7 місцевих. Загалом на конкурс пропонувалося 92 вільних телеканали з малопотужними 10-ватними передавачами по всій Україні. Результати цього конкурсу та ухвалені рішення №№ 120–211 від 27.01.2010 були визнані протиправними і скасовані Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 30 серпня 2010 року.

10 лютого 2010 року Національна рада розпочала підведення підсумків конкурсу на отримання ліцензії на мовлення з використанням 29 вільних телерадіоканалів, з яких 10 телевізійних та 19 радіо, що був оголошений 28 жовтня 2009 року. Через відсутність претендентів на право вести мовлення у 16 населених пунктах, вільні телерадіоканали було внесено до резерву Національної ради. Серед них 6 телевізійних частот (4 у населених пунктах Закарпатської області, 1 у Чернівецькій області), вільні відрізки часу в м. Армянську, АР Крим, та 10 радіочастот (по одній частоті в

Дніпропетровській, Кіровоградській, Луганській, Одеській, Хмельницькій областях, м. Києві, Черкасах, Чернігові, 2 радіочастоти в м. Харкові).

9 та 14 квітня 2010 року Національна рада продовжила підведення підсумків цього конкурсу та розглянула заяви претендентів, які сплатили грошовий внесок під конкурсну гарантію. Зокрема було розглянуто 24 заяви. У результаті було визначено 7 переможців: 3 телерадіоорганізації на телевізійне мовлення та 4 – на радіомовлення. За територіальною категорією мовлення телерадіоорганізації розподілилися таким чином: для потреб телебачення визначено переможцями 2 регіональних канали, 1 місцевий; для потреб радіо – 1 загальнонаціональний, 1 регіональний, 2 місцевих.

Отже, в цьому конкурсі Національна рада підтримала чотирьох регіональних мовників, двох місцевих та одного загальнонаціонального.

За результатами конкурсу від 31 грудня 2009 року, який було оголошено на отримання ліцензії на мовлення (багатоканальне мовлення у стандартах HDTV та DVB-T) з використанням 41, 43, та 64 цифрових телеканалів у м. Києві, Національна рада з 5 претендентів не визначила переможців. Усі запропоновані на конкурс цифрові канали були внесені до резерву Національної ради.

Останній конкурс 2010 року передбачав в т.ч. добудову мереж загальнонаціонального мовлення та розвиток місцевого мовлення у Дунаївцях Хмельницької області та Чечельнику Вінницької області. Його було оголошено 30 липня 2010 року. Телерадіоорганізаціям пропонувалося вибороти право на мовлення з використанням 7 вільних телерадіоканалів (4 телевізійних і 3 радіомовних). На участь у цьому конкурсі було подано 23 заяви від 18 телерадіоорганізацій. 20 жовтня 2010 року Національна рада визначила переможців цього конкурсу, ними стали 3 загальнонаціональних мовники та 2 місцевих.

Досить велика кількість вільних радіочастот була надана для розвитку загальнонаціонального державного радіомовлення, зокрема першої програми Українського радіо. Національною радіокомпанією України було отримано 5 частот у населених пунктах Запорізької, Кіровоградської, Київської та Вінницької областей.

Упродовж 2010 року до Національної ради надійшло 143 заяви про продовження терміну дії ліцензії на ефірне мовлення.

У зв'язку з тим, що кілька місцевих телерадіоорганізацій (ПТРК „Оріон”, смт Варва Чернігівської області, та ПП „ТРК „Аллюр”, м. Кременчук Полтавської області) здійснювали ретрансляцію програм іншого мовника, частка яких значно переважала виробництво власного продукту, Національна рада відмовила їм у продовженні терміну дії ліцензії, оскільки такий розподіл програмного наповнення не забезпечував ефективного використання радіочастотного ресурсу.

У продовженні терміну дії ліцензії також було відмовлено КП „Регіональна телерадіокомпанія „Пульс”, м. Красноперекіпськ, АР Крим. Компанія подала до Національної ради заяву з порушенням вимог статті 24 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

Терміну ліцензії не було продовжено і ТРК „Рівне-атом” відособленого підрозділу „Рівненська АЕС” ДП „Національна атомна енергогенеруюча компанія „Енергоатом”, м. Кузнецовськ Рівненської обл., оскільки компанія не привела статутні документи до вимог чинного законодавства та не зареєструвалася у встановленому порядку як юридична особа, що суперечить вимогам статей 12 та 24 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

3.3. Ліцензування проводового мовлення

За звітний період Національною радою ухвалено 5 рішень щодо видачі ліцензій на проводове мовлення. Відповідно до цих рішень, ліцензійний збір за видачу ліцензії на проводове мовлення буде нарахований після набрання чинності нової редакції статті 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

2010 року в 2 радіоорганізацій закінчився терміни дії ліцензій, 2 радіокомпаніям їх переоформили.

Ліцензування проводового мовлення у цей період відбувалося згідно з рішенням Національної ради від 1 листопада 2009 року, яким за заявою Національної радіокомпанії України затверджено періодичність, час, обсяги та сітку мовлення на першому, другому та третьому каналах українського радіо. Рішення передбачає, що місцеві радіоорганізації повинні привести власне мовлення у відповідність до сітки мовлення НРКУ.

3.4. Ліцензування кабельного мовлення

Видача ліцензій на кабельне мовлення, відповідно до статті 23 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, здійснюється без конкурсів.

У 2010 році Національною радою ухвалено 10 рішень про видачу ліцензій на кабельне мовлення. Цими рішеннями передбачено, що ліцензійний збір за видачу ліцензій на кабельне мовлення так само буде нарахований після набрання чинності нової редакції статті 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

Упродовж звітного року 15 телерадіоорганізацій переоформили ліцензії на кабельне мовлення. Підставами для переоформлень були зміна власників, операторів телекомунікацій, редакційної ради тощо. Водночас Національна рада не могла переоформлювати ліцензії на кабельне мовлення у разі збільшення кількості домогосподарств, території розповсюдження програм, обсягу мовлення через відсутність законодавчо визначеної формули нарахування ліцензійного збору. Згідно із заявами ліцензіатів було анульовано 4 ліцензії на кабельне мовлення.

3.5. Ліцензування супутникового мовлення

Переважна більшість ліцензіатів, які отримали ліцензію Національної ради на супутникове мовлення, 2010 року зверталася з проханням щодо переоформлення чинних ліцензій у зв'язку зі зміною технічних параметрів супутникового каналу мовлення, а саме: орбітальної позиції, частоти, символної швидкості, поляризації, способу розповсюдження, території охоплення. Переоформили ліцензії 11 телерадіоорганізацій.

Ухвалено 5 рішень щодо видачі та 4 рішення стосовно продовження строку дії ліцензій на супутникове мовлення. Цими ж рішеннями передбачено, що ліцензійний збір за видачу (продовження) ліцензії на супутникове мовлення буде нарахований після законодавчого врегулювання статті 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”. Це стосується наступних ТРО: АТЗТ „УНТК”, м. Київ; ПАТ „Телекомпанія „ТЕТ”, м. Київ; ЗАТ „Телерадіокомпанія „Україна”, м. Донецьк; ТОВ „Телестудія „Астра ТБ”, м. Гірник Донецької обл.

3.6. Ліцензування багатоканального мовлення

Одним із завдань, визначених Національною радою на 2010 рік, було удосконалення програмного наповнення багатоканального мовлення з використанням 41, 43 та 64 цифрових каналів у місті Києві. Ліцензіатом на 43 ТВК є ТОВ „ТРК „Експрес-Інформ”, м. Київ, на 64 ТВК – ТОВ „Гамма-Консалтинг”, м. Київ, на 41 ТВК – ТОВ „Ера продакшн”, м. Київ.

З цією метою 31 грудня 2009 року Національною радою було оголошено конкурс на отримання ліцензій на багатоканальне мовлення у стандартах HDTV та DVB-T із використанням цифрових телеканалів у місті Києві. Для мовлення на 41 ТВК цифрового стандарту HDTV (телебачення „високої чіткості”) було запропоновано 2 програми у спортивному та музичному форматах. На 43 ТВК та 64 ТВК у стандарті DVB-T було запропоновано 14 програм із вільним програмним наповненням.

На участь у цьому конкурсі надійшло лише 5 заяв. З огляду на це Національна рада не визначила переможців та внесла виставлені на конкурс програми до резерву Національної ради.

У звітному періоді тривало ліцензування багатоканального мовлення з використанням ресурсів ефірних телемереж типу „Телесело”, МІТРІС, ММДС.

Нині працює 22 суб'єкти господарювання, які мають 32 ліцензії провайдера програмної послуги і використовують технологію МІТРІС. У звітному році було видано три таких ліцензії, ТОВ „Телерадіокомпанія „Техносистема”, м. Херсон, із територією розташування багатоканальних телемереж у селищах міського типу Нижні Сірогози та Велика Олександрівка, місті Скадовську та прилеглих районах.

Заяв про видачу ліцензій провайдера програмної послуги з використанням багатоканальних ефірних телемереж у діапазоні 11,7 – 12,5 ГГц, які відповідали б вимогам чинного законодавства у сфері телебачення та радіомовлення, від інших суб'єктів господарювання до Національної ради не надходило.

Тим часом відбувалося переоформлення ліцензій провайдерів програмної послуги з використанням технології МІТРІС у зв'язку з переходом на цифровий стандарт мовлення. 2010 року 2 телерадіоорганізації перейшли на цифровий стандарт, збільшивши кількість програм для пропозиції абонентам до 120.

8 суб'єктів господарювання, які мають 8 ліцензій провайдера програмної послуги з використанням технології ММДС. У звітному році в основному відбувалося переоформлення цих ліцензій. Відповідні зміни внесено до 2 ліцензій.

Чинним законодавством регламентовано, що держава проводить політику протекціонізму щодо розповсюдження програм і передач вітчизняного виробництва. Національна рада неухильно стежить за дотриманням суб'єктами господарювання вимоги щодо збільшення частки вітчизняних програм для пропозицій абонентам. Такі вимоги висуваються і при ліцензуванні суб'єктів господарювання, які використовують систему „Телесело”. Так, 2010 року було переоформлено 90 ліцензій провайдера програмної послуги зі змінами загальних концепцій добору програм.

Водночас залишається 146 ліцензій на право користування каналами мовлення (20%), які, згідно з прикінцевими положеннями Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, є чинними до закінчення визначеного в них терміну дії.

У 2010 році анульовано одну ліцензію суб'єкту господарювання, який використовував систему „Телесело”.

Минулого року виникла проблема щодо переоформлення ліцензій провайдерів програмної послуги та видачу ліцензій на супутникове, кабельне, проводове мовлення через відсутність процедури нарахування ліцензійного збору за переоформлення, видачу та продовження ліцензій на ці види мовлення .

Національна рада здійснила організаційні заходи щодо вирішення зазначеної проблеми, і в грудні 2010 року Верховна Рада України ухвалила закон, яким внесено зміни до ст. 31 „Закону України про телебачення і радіомовлення” у частині нарахування ліцензійного збору. Методику розрахунків ліцензійного збору покладено на Кабінет Міністрів України відповідної постанови.

Вирішення цієї проблеми оптимізує ситуацію в телерадіопросторі й надасть компаніям можливість працювати в правовому полі, згідно з дозвільними документами, а Національній раді здійснювати свої повноваження в повній мірі та через нарахування ліцензійних зборів поповнювати Державний бюджет.

3.7. Ліцензування цифрового мовлення

Відповідно до вимог частини 6 статті 23 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” та п. 5.3 Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору ліцензування цифрового мовлення з використанням радіочастотного ресурсу України здійснюється на конкурсних засадах.

Національна рада визначила шляхи переходу від аналогового мовлення до цифрових стандартів. Насамперед було визначено суб'єкта господарювання (провайдера програмної послуги), який розбудовуватиме національну мережу цифрового телемовлення в стандарті DVB-T (MPEG-4) у складі цифрових загальнонаціональних каналів мовлення МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5.

Оскільки визначення провайдера програмної послуги цієї мережі та затвердження умов видачі ліцензії відбулося наприкінці 2010 року, а саме 8 грудня, ухвалення рішень про затвердження розподілу програм у мережі мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5 та проведення конкурсів на мовлення буде здійснено 2011 року.

Ліцензія на мовлення ліцензіата переоформляється, відповідно до пункту „в” частини третьої статті 35 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, у разі прийняття Національною радою рішення про використання (за згодою ліцензіата) телевізійного каналу задіяного в діючій телемережі аналогового ефірного мовлення телекомпанії-ліцензіата для розбудови цифрової багатоканальної телемережі МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5.

Національна рада надаватиме переважне право на отримання ліцензії на мовлення на багатоканальній телемережі МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 Національній телекомпанії України, обласним державним телерадіокомпаніям (на мовлення в межах області), телекомпаніям, які мають діючу мережу наземного аналогового мовлення з охопленням цілодобовим телемовленням не менше 50% населення України, трьома провідними регіональними/місцевими телекомпаніями у кожному регіоні (на мовлення в межах регіону/міста).

Включення радіоелектронних засобів цифрового мовлення багатоканальних цифрових мереж мовлення МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 відбуватиметься без вимкнення технічних засобів аналогового телебачення, що знаходяться в експлуатації ліцензіатами на поточний момент. Право здійснювати мовлення на каналі мовлення багатоканальної телемережі МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 надаватиметься за результатами конкурсу, відповідно до вимог статті 23 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”. Конкурс на отримання ліцензії на мовлення з використанням вільних каналів мовлення на багатоканальній телемережі буде оголошено Національною радою з урахуванням виконання взятих на себе ТОВ “Зеонбуд” ліцензійних зобов'язань щодо введення в 2011 році в експлуатацію багатоканальної

телемережі, а також рівня забезпечення населення засобами приймання цифрового сигналу.

3.8. Ліцензування діяльності провайдерів програмної послуги

Упродовж 2010 року було видано 87 ліцензій провайдера програмної послуги, в тому числі переоформлено 90 додатків до ліцензій.

Загальна кількість проліцензованих провайдерів становить 724. Їм видано 909 ліцензій.

Особливості ліцензування провайдерів програмної послуги в 2010 році такі:

- збільшення кількості ліцензіатів фізичних осіб – підприємців (56 – у 2009, 66 – у 2010);
- анулювання ліцензій провайдера програмної послуги на підставі клопотання ліцензіата;
- видача ліцензій провайдера програмної послуги з одночасним анулюванням чинної ліцензії з метою збільшення ресурсу багатоканальної телемережі, кількості програм, домогосподарств і території розташування багатоканальної телемережі.

20 січня 2010 року рішенням Національної ради введено в дію Інструкцію про видачу, продовження, переоформлення та видачу дубліката ліцензії провайдера програмної послуги. Ця Інструкція зареєстрована в Міністерстві юстиції України як регуляторний акт у сфері телебачення і радіомовлення.

Упродовж 2000–2008 років Національною радою було затверджено низку регуляторних актів щодо ліцензування провайдерів програмної послуги. У зв'язку зі змінами до чинного вітчизняного законодавства, внесеними Верховною Радою України, такі рішення у 2010 році було скасовано.

Розглянувши пропозиції від суб'єктів господарювання (провайдерів програмної послуги), які були надані наприкінці 2010 року та стосувалися розбудови національної цифрової телемережі у складі цифрових загальнонаціональних каналів мовлення МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, Національна рада обрала провайдером програмної послуги ТОВ «Зеонбуд», м. Київ.

3.9. Обсяги ліцензійного збору в 2010 році

У 2010 році суттєво зменшилися розміри ліцензійних зборів. Їх нарахування здійснювалося відповідно до Закону України „Про внесення змін до статті 31 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” щодо зменшення впливу світової економічної кризи на діяльність електронних засобів масової інформації в Україні”. При цьому, для деяких технологій (цифрове, супутникове, проводове, кабельне мовлення в багатоканальних

мережах), формула розрахунку ліцензійного збору взагалі не була передбачена, що призупинило ліцензування цих видів діяльності протягом усього звітного періоду.

Законом України про Державний бюджет України на 2010 рік доведено планові показники в сумі 9830,0 тис. грн.

На підставі ухвалених Національною радою 858 рішень про ліцензування у 2010 році було нараховано та фактично сплачено ліцензійний збір за видачу, продовження та переоформлення ліцензій на мовлення та провайдера програмної послуги на загальну суму 13670,4 тис. грн., що становить 139% виконання планових показників. З них:

- 2232,2 тис. грн. ліцензійного збору, нараховано в 2009 році;
- 1855,7 тис. грн. ліцензійного збору отримано від переможців конкурсу на вільні канали мовлення, що був оголошений у 2009 році;
- 7621,7 тис. грн. від сплати ліцензійного збору за видачу ліцензій провайдера програмної послуги з використанням багатоканальних цифрових телемереж;
- 1441,7 тис. грн. ліцензійного збору нараховано у 2010 році за новими формулами.

Структура надходжень до Державного бюджету від сплати ліцензійного збору відображена в таблиці.

Таблиця 5

Динаміка надходження коштів до Державного бюджету за видачу, продовження та переоформлення ліцензій на телерадіомовлення протягом 2006 – 2010 років

Рік	Надходження коштів до Державного бюджету (тис. грн.)
2006	11919,9
2007	18424,2
2008	42592,0
2009	63359,7
2010	13670,4
Разом	149 966,2

Перевиконання планових показників із надходження ліцензійного збору в звітному році пов'язане насамперед із розбудовою цифрового телебачення. Обсяг надходжень від сплати ліцензійного збору за видачу 4 ліцензій провайдера програмної послуги з використанням багатоканальних цифрових телемереж МХ -1, МХ -2 МХ -3 МХ -5 становить 7 621,7 грн.

Структуру надходження коштів до Державного бюджету за видачу, продовження та переоформлення ліцензій наведено в таблиці.

Структура ліцензійного збору за 2009–2010 рр.

	Спосіб розповсюдження телерадіопрограм чи передач	Показники за 2009 р.			Показники за 2010 р.		
		Кількість оформлених рахунків	Сума надходжень (тис. грн.)	Середній розмір плати за ліцензію (тис. грн.)	Кількість оформлених рахунків	Сума надходжень (тис. грн.)	Середній розмір плати за ліцензію (тис. грн.)
1	Ефірне мовлення	645	54379,4	84,3	592	3869,6	6,5
2	Проводове мовлення	34	172,2	5,1	15	1,3	0,1
3	Кабельне мовлення	31	1132,2	36,5	18	14,2	0,8
4	Провайдер програмної послуги	285	6358,6	22,3	132	2020,8	15,3
5	Супутникове мовлення	54	1014,3	18,8	89	69,8	0,8
6	Мовлення з використанням систем типу „Телевізійне село”, МІТРІС, MMDS	8	39,3	4,9	5	72,7	14,5
7	Цифрове мовлення	12	263,6	22,0	6	7621,9	1270,3
8	Плата за видачу дублікатів ліцензій	1	0,1	0,1	1	0,1	0,1
9	Переоформлено ліцензій	653	6227,0	9,5	563	259,4	0,5
	Всього за рік	1070	63359,7	59,2	858	13670,4	15,9

4. ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДОВИХ ТА РЕГУЛЯТОРНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

4.1. Організація та результати моніторингу телерадіоорганізацій

Здійснення офіційного моніторингу вітчизняного телерадіопростору є однією з основних функцій Національної ради, яка передбачена чинним законодавством. Моніторинг мовлення є дієвим інструментом щодо нагляду за дотриманням телерадіоорганізаціями України норм чинного законодавства та ліцензійних умов.

Національна рада також проводить моніторинг теле- та радіопрограм іноземних мовників, які здійснюють трансляцію своїх програм на територію України з території інших країн. Такий напрям діяльності наглядового органу є складовою забезпечення інформаційної безпеки держави.

Технічні можливості моніторингового центру Національної ради дозволяють проводити цілодобовий моніторинг усіх ефірних теле- та радіоканалів, які здійснюють мовлення у м. Києві (у тому числі ефірного цифрового телебачення формату DVB-T), 8 програм супутникового телебачення і радіо іноземних та вітчизняних організацій мовлення, 30 радіопрограм.

Також в областях працює 15 комплексів для проведення моніторингу, що забезпечує нагляд за мовленням регіональних та місцевих електронних ЗМІ.

Термін архівації матеріалів становить 40 діб для телебачення і 9-10 місяців для радіо.

Моніторинговим центром Національної ради упродовж 2010 року було проведено низку моніторингів із метою здійснення аналізу програмного наповнення телерадіоорганізацій та діяльності провайдерів програмної послуги стосовно дотримання ними вимог чинного законодавства та умов ліцензій.

Зокрема, відповідно до Плану основних заходів Національної ради, було проведено 8 тематичних моніторингів мовлення загальнонаціональних теле- та радіокомпаній:

- щодо дотримання мовного законодавства;
- щодо обсягу національного аудіовізуального продукту;
- щодо виконання законодавчих норм про захист суспільної моралі;
- щодо дотримання умов ліцензії в частині обсягу програм для дітей.

Зважаючи на суспільні запити й тенденції та враховуючи існуючі реалії і потреби інформаційного ринку, Національна рада з особливою увагою ставиться до питань дотримання мовного законодавства. Під час ліцензування беруться до уваги пропозиції телерадіоорганізацій щодо наявності в регіонах компактного проживання осіб, які використовують регіональні мови або мови меншин.

Для загальнонаціонального мовника застосовується норма Закону України „Про телебачення і радіомовлення”: „частка ефірного часу, коли мовлення ведеться українською мовою, має становити 75 відсотків загального обсягу добового мовлення”.

Відповідно до вимог ч. 3 ст. 10 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, якщо мова оригіналу (або дублювання) фільму не є українською, такі фільми транслюються за умови звукового дублювання їх державною мовою.

На сьогодні в ефірі загальнонаціональних телеканалів зберігається стала тенденція щодо зменшення частки іноземних фільмів, озвучених українською. Водночас, усі ці фільми транслюються із субтитруванням українською мовою, якість якого є досить низькою з огляду на граматично-стилістичні правила.

Загальний стан використання державної мови під час демонстрування кіно- і телепродукції на загальнонаціональних телеканалах у зазначений період є таким:

- озвучення українською мовою – 59,8%;
- озвучення іншими мовами з урахуванням субтитрування – 40,2%.

Моніторинг мовлення загальнодержавних телеканалів щодо обсягу національного аудіовізуального продукту засвідчив загальну тенденцію збільшення передач вітчизняного виробництва в середньому на 25% від ліцензійних показників і на 1,5% порівняно з показниками минулого року.

Одним із пріоритетних напрямів у діяльності Національної ради є здійснення нагляду за дотриманням вітчизняними телерадіоорганізаціями вимог законодавства, що регламентує норми суспільної моралі, оскільки ця сфера є визначальною при побудові громадянського суспільства.

Упродовж року на засіданнях Національної ради керівникам телерадіоорганізацій неодноразово вказувалося на необхідність збільшення обсягу дитячих програм для дітей та юнацтва в ефірі вітчизняних телерадіокомпаній. Відтак, систематично здійснювався поглиблений аналіз програмного наповнення, передусім загальнонаціональних каналів, стосовно наявності таких програм і передач та відповідності їх фактичного обсягу ліцензійним показникам. Встановлено, що з 2007 року спостерігається загальне незначне збільшення обсягів передач, розрахованих на дитячу аудиторію.

За даними тематичного моніторингу, здійсненого в липні 2010 року, загальна частка добового мовлення на всіх теле- та радіоканалах для дитячої аудиторії становить: для телебачення – 4,5%, для радіо – 0,9%. З десяти загальнонаціональних телемовників, у ліцензіях яких передбачено трансляцію програм для дитячої аудиторії, два не виконують цих ліцензійних вимог.

Найбільш типовою ознакою порушення чинного законодавства під час трансляції дитячих передач є недотримання п. 4 ст. 13 Закону України „Про рекламу” (забороняється переривати з метою розміщення реклами трансляції передач для дітей).

Що стосується радіомовників, то на сьогодні лише третина з них транслює програми, розраховані на дитячу аудиторію. Фактично лише в мовленні Національної радіокомпанії України збережено традиції виготовлення передач для дітей з урахуванням впливу їхнього змісту на формування світогляду підростаючого покоління.

Тематичні моніторинги проводилися також представниками Національної ради в областях та працівниками секретаріатів представників.

Аналіз результатів таких моніторингів, здійснених у 2010 році, свідчить про покращення окремих показників у роботі регіональних та місцевих мовників, а саме: зменшено кількість порушень умов ліцензії щодо частки творів українських авторів і виконавців та порушень рекламного законодавства, насамперед, у частині „мова реклами”, збільшено частку програм, ведення яких здійснюється державною мовою, обсяг дитячих програм.

Всього упродовж минулого року представниками Національної ради в областях та працівниками секретаріатів було здійснено близько трьох тисяч моніторингів. У діяльності 446 ліцензіатів було зафіксовано ознаки порушення умов ліцензії та чинного законодавства, їм було направлено приписи із вимогою щодо необхідності приведення діяльності телерадіокомпаній у відповідність до умов ліцензії та вимог законодавства України.

Порівняно з попереднім періодом, у телерадіопросторі регіонів відчутно зменшилася кількість ознак порушень ліцензійних умов та норм чинного законодавства:

- недотримання умов ліцензії щодо виконання окремих пунктів програмної концепції: 2009 рік – 535 телерадіоорганізацій, 2010 рік – 180;
- недотримання норм рекламного законодавства: 2009 рік – 186 телерадіоорганізацій, 2010 рік – 107;
- недотримання умов ліцензії у частині мови ведення передач: 2009 рік – 71 телерадіоорганізація, 2010 рік – 54;
- порушення законодавства про захист суспільної моралі: 2009 рік – 13 телерадіоорганізацій, 2010 рік – 6.

За систематичні порушення умов ліцензій та законодавчих вимог було ініційовано проведення позапланових перевірок 80 ліцензіатів, що на третину менше, ніж торік.

4.2. Проведення перевірок телерадіоорганізацій

Після громадського обговорення Національна рада рішенням від 15 грудня 2010 року № 1877 затвердила нову редакцію Інструкції про порядок здійснення перевірок телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги України.

Під час опрацювання остаточної редакції було розглянуто і частково враховано пропозиції, надані державними установами та громадськими організаціями: Індустріальним телевізійним комітетом, Незалежною асоціацією телерадіомовників, Телекомунікаційною палатою України, Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України, ДП „Українське агентство з авторських та суміжних прав”, Громадською організацією „Коаліція виконавців та продюсерів України”, Об’єднанням підприємств „Український музичний альянс”, Асоціацією музичної індустрії України, Асоціацією „Укртелемережа”.

У звітний період Національна рада збільшила кількість планових перевірок, що зумовлено зростанням в Україні кількості телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги. Підставою для планових перевірок є закінчення терміну дії ліцензій телерадіоорганізацій (для ефірного мовлення та мовлення в багатоканальних телемережах – не менше 7 років, для супутникового, проводового, кабельного мовлення – не менше 10 років) та завершення року діяльності телерадіоорганізації або провайдера програмної послуги від дня видачі ліцензії.

Усього в 2010 році розглянуто результати 300 планових перевірок ліцензіатів Національної ради, що майже на чверть перевищує відповідний торішній показник.

Водночас спостерігається тенденція до зменшення кількості позапланових перевірок – удвічі, порівняно з 2009 роком, що є свідченням оптимізації ситуації у вітчизняному телерадіоінформаційному просторі та прагнення компаній працювати в правовому полі.

Так, було розглянуто результати 84 позапланових перевірок, здійснених на підставі зафіксованих моніторингом ознак порушень законодавства та умов ліцензії, ще 23 – на підставі заяв ліцензіатів про скасування санкції „оголошення попередження”. Переважну кількість перевірок – як планових, так і позапланових, провели представники Національної ради в областях та працівники секретаріатів представників (381).

Систематичний нагляд за діяльністю телерадіокомпаній зумовив певні позитивні зміни в телерадіопросторі більшості регіонів. Аналітичний зріз узагальнених матеріалів, поданих представниками в їхніх річних звітах, дає підстави стверджувати, що місцеве телерадіомовлення в цілому досягло якісно нового рівня. Насамперед, це характеризується такими чинниками:

- значне збільшення обсягів продукції власного виробництва, а відтак, національного аудіовізуального продукту (Харківська, Миколаївська, Вінницька, Рівненська, Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська області);
- підвищення якості програм та передач власного виробництва (Хмельницька, Львівська, Миколаївська, Одеська, Харківська, Закарпатська, Івано-Франківська області);

4.3. Дотримання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги ліцензійних умов та умов ліцензій

Під час перевірок, здійснених упродовж 2010 року, було зафіксовано ознаки порушень чинного законодавства та умов ліцензій у роботі 212 телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги.

За результатами розгляду матеріалів перевірок Національна рада прийняла 57 рішень, якими 52 телерадіоорганізаціям і провайдерам програмної послуги було оголошено попередження. Двічі упродовж року було оголошено попередження таким компаніям: ТОВ „Кабельна інформаційна телевізійна система”, м. Запоріжжя; ТОВ ВКФ „Запоріжелектронснаб”, м. Запоріжжя; ТОВ ТРК „Рівне ТВМ”, м. Рівне. До ТОВ ТРК „Візит”, м. Феодосія АР Крим, цю санкцію було застосовано тричі.

З огляду на відсутність мовлення протягом року від дня видачі ліцензії Національна рада змушена була анулювати ліцензії на цифрове мовлення низці телекомпаній: ТОВ „Інтер-Ківар”, м. Київ, ТОВ „Векта-плюс”, м. Київ, ТОВ „Емпаєр бізнес брокерс-Україна”, м. Київ, ТОВ „ДІ.КОМ”, м. Київ, ТОВ „Футурама”, м. Київ, ТОВ „Мирей”, м. Київ, ТОВ „Лайкс”, м. Київ, ТОВ „Дотюей”, м. Київ, а також ліцензії на супутникове мовлення ТОВ „Телекомпанія „Сімейний Екран”, м. Київ, ТОВ „Медіа Група Позитив”, м. Херсон.

У зв'язку із неодноразовим порушенням умов ліцензії та чинного законодавства Національна рада звернулася до суду щодо анулювання ліцензій на мовлення компаніям: ТОВ „Кабельна телерадіокомпанія „Девком”, м. Севастополь, ТОВ „ТРК „ЛКТ-плюс”, м. Луганськ, ТОВ „Алчевські Телекомунікаційні Системи”, м. Алчевськ, ТОВ ТРК „Чорне море”, Одеса, ТОВ „Телекомінтерсервіс”, м. Чоп, ТОВ „Телекомпанія „Мелітопольське кабельне телебачення”, м. Мелітополь, ТОВ „PR-Агенція „Віта”, м. Херсон.

До ліцензіата ДКП „ТРК „Київ”, м. Київ, застосовано санкцію у вигляді штрафу.

Таблиця 7

Порівняльна таблиця санкцій, застосованих у 2007–2010 роках

Рік	Загальна кількість перевірок	Санкції				Загальна кількість санкцій	% санкцій від загальної кількості перевірок
		Оголошення попередження	Анулювання ліцензії	Звернення до суду про анулювання ліцензії	Штраф		
2007	270	92	0	5	1	98	36,3 %
2008	398	118	0	5	0	123	30,9 %

2009	450	110	2	7	3	122	26,9 %
2010	407	57	10	7	1	75	18,4 %

Застосовуючи до телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги санкції за виявлені порушення умов ліцензії та чинного законодавства, Національна рада керувалася виключно нормами законодавства у сфері телебачення і радіомовлення. У разі незначних порушень Національна рада відповідними рішеннями вказувала керівництву телерадіоорганізацій та провайдерам програмної послуги на необхідність їх усунення та здійснювала подальший контроль за виконанням цих рішень. Таку форму застережень щодо приведення діяльності телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги у відповідність до умов ліцензії і вимог законодавства України було використано під час розгляду результатів перевірок 142 ліцензіатів.

Найбільш типовими порушеннями в діяльності телерадіоорганізацій, зафіксованими під час перевірок, були:

- недотримання умов ліцензії щодо виконання окремих пунктів програмної концепції (112 телерадіоорганізацій);
- недотримання норм рекламного законодавства (30 телерадіоорганізацій).

Також було зафіксовано й інші порушення: зменшення частки національного аудіовізуального продукту або музичних творів українських авторів чи виконавців (12 телерадіоорганізацій), відсутність передбаченого ліцензією мовлення (17 телерадіоорганізацій), відсутність або невчасне надання Національній раді редакційних статутів (3 телерадіоорганізації), невиконання рішень Національної ради щодо використання аудіовізуальних позначок під час трансляції фільмів (1 телерадіоорганізація).

У діяльності провайдерів програмної послуги найчастіше зустрічалися такі порушення ліцензійних умов та вимог чинного законодавства:

- недотримання умов ліцензій у частині „загальна концепція добору програм для ретрансляції” (56 телеорганізацій);
- ретрансляція іноземних програм, зміст яких неадаптовано до вимог законодавства України (38 телеорганізацій);
- незабезпечення можливості отримання абонентами програм універсальної програмної послуги в повному обсязі (11 телеорганізацій);
- відсутність угод на право розповсюдження програм (4 телеорганізації).

Враховуючи положення Європейської конвенції про транскордонне телебачення, Національна рада здійснює послідовну політику щодо приведення ретрансляції іноземних програм у кабельних мережах України до вимог вітчизняного законодавства.

Упродовж року на підставі звернень низки компаній, зокрема, ТОВ „Компанія „Сонар”, ВАТ „Англійський клуб”, Асоціації „Укртелемережа”, Медіаагенства „Візит”, ТОВ „Сарафан-Україна”, ТОВ „СМГБ – Україна”, а також Посольства Республіки Беларусь, до Переліку іноземних програм, ретрансляція яких на території України не обмежується, було включено 22 програми. На кінець 2010 року до цього переліку увійшла 131 іноземна програма.

Як уже зазначалося, у липні та грудні 2010 року на виконання Плану основних заходів Національної ради було здійснено аналіз програмного наповнення загальнонаціональних телерадіокомпаній щодо наявності в ефірі дитячих передач і відповідності їх фактичного обсягу ліцензійним показникам.

До телерадіокомпаній, в ефірі яких було зафіксовано ознаки порушення умов ліцензії в частині „дитячі передачі”, було направлено приписи (ТОВ „Міжнародна комерційна ТРК” (ICTV), ТОВ „ТРО „Мульти Медіа Сервіс” (К1), ЗАТ „РК „Гала”).

Крім того, ознаки порушення ліцензійних умов щодо обсягу дитячих передач було зафіксовано в ефірі 19 регіональних і місцевих телерадіоорганізацій. За недотримання умов ліцензії, зокрема і щодо обсягу дитячих передач, до двох телерадіокомпаній застосовано санкції:

- оголошено попередження – ТОВ ТРК „Візит”, м. Феодосія;
- застосовано санкцію у вигляді штрафу – ДКП „ТРК „Київ”, м. Київ.

При розгляді результатів перевірок на засіданні Національної ради 17 мовникам було вказано на необхідність приведення обсягу дитячих програм до показника, зазначеного в чинних ліцензіях.

4.4. Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства щодо частки вітчизняного продукту в програмах (передачах)

Оскільки держава проводить політику протекціонізму щодо розповсюдження програм і передач вітчизняного виробництва, Національна рада постійно здійснює нагляд за дотриманням положень законодавства України щодо частки національного аудіовізуального продукту в ефірі загальнонаціональних телерадіокомпаній.

На контролі постійно перебувають телекомпанії, в ефірі яких фіксується поступове зниження обсягу вітчизняних передач.

Зокрема, відчутне зменшення частки національного аудіовізуального продукту зафіксовано в ефірі ПАТ „Телекомпанія „ТЕТ” – 40,1%, минулого року – 56,4%. Зазначеній телерадіоорганізації було направлено лист із вимогою привести діяльність у відповідність до ліцензійних умов.

Натомість фактично всі загальнонаціональні радіокомпанії дотримуються вимог законодавства України стосовно частки національного продукту в програмному наповненні. Оскільки радіокомпанії формують ефір

переважно за рахунок власних передач, то частка програм вітчизняного виробництва становить майже 100%.

Упродовж останніх років спостерігається тенденція до зменшення кількості телерадіоорганізацій, до яких Національна рада застосувала санкцію „оголошення попередження” за порушення законодавства щодо частки національного аудіовізуального продукту в загальному обсязі мовлення. Якщо в 2007 та 2008 роках таких телерадіоорганізацій було 6, у 2009 році – 3, то в 2010 році лише 1 радіокомпанія – ДП „Радіо Університет”, м. Запоріжжя.

На необхідність дотримання частини 1 статті 9 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” було вказано 11 телерадіоорганізаціям.

4.5. Дотримання телерадіоорганізаціями вимог законодавства про рекламу і спонсорство

Аналіз матеріалів планових та позапланових перевірок засвідчив, що на теперішній час найбільш типовим порушенням у діяльності вітчизняних телерадіоорганізацій є недотримання норм Закону України „Про рекламу”.

У 2010 році за виявлені порушення, в тому числі й рекламного законодавства, Національна рада оголосила попередження 9 телерадіокомпаніям:

- КП „Попаснянська районна ТРК”, м. Попасна Луганської області;
- Львівська ОДТРК, м. Львів;
- ТОВ ТРК „Міст-ТБ”, м. Львів;
- КП „Телекомпанія „Львів ТБ”, м. Львів;
- ТОВ „Поверхность Спорт-ТВ”, м. Київ
- ТОВ ТРК „Візит”, м. Феодосія АР Крим;
- ТОВ ТРК „Екран”, м. Джанкой АР Крим;
- ЗАТ „ТРК „Побутрадіотехніка”, м. Алушта АР Крим;
- ТОВ „Чорноморська ТРК”, м. Сімферополь АР Крим.

Ще 19 телерадіокомпаніям було вказано на необхідність приведення діяльності у відповідність до вимог законодавства України.

У процесі моніторингів мовлення, що здійснювалися упродовж виборчої кампанії депутатів місцевих органів влади усіх рівнів, в ефірі телерадіоорганізацій найчастіше було зафіксовано випадки недотримання законодавчо встановлених вимог щодо використання мови у відеопродукції рекламно-агітаційного характеру (ст. 6 Закону України „Про рекламу”). Трансляцію рекламних відеоматеріалів російською мовою було виявлено в ефірі 17 телерадіоорганізацій:

- ТОВ Телекомпанія „АТВ при Одеській національній академії зв’язку імені О. С. Попова”, м. Одеса;
- АРТК „Глас”, м. Одеса;
- ТРК „Одеса плюс”, м. Одеса;
- ТРК „Град”, м. Одеса;

- ТРК „АРТ 24”, м. Одеса;
- ТРК „Пілот”, м. Сімферополь;
- ТОВ „Чорноморська ТРК”, м. Сімферополь;
- ДТРК „Крим”, м. Сімферополь;
- ТОВ „ТК „Атлант-СВ”, м. Сімферополь;
- ТОВ „ТРК „ІТВ”, м. Сімферополь;
- ТОВ „ТРК Неаполь” м. Сімферополь;
- ТОВ ТРК „Візит”, м. Феодосія;
- ПП ТРК „ВТВ плюс”, м. Херсон;
- ТОВ „ТРК Херсон Плюс”, м. Херсон;
- ТОВ „Медіа Група Позитив”, м. Херсон;
- Чернівецької асоціації комерційної телерадіокомпанії „ТВА”, м. Чернівці;
- МТРК „Чернівці”, м. Чернівці.

Здійснюючи нагляд за трансляцією спонсорської інформації торговельних марок, під якими випускаються алкогольні напої, Національна рада постійно фіксує певні негативні тенденції щодо порядку розміщення такої інформації:

- відбувається трансляція спонсорської інформації торговельних марок, під якими випускаються алкогольні напої без використання знаків для товарів та послуг, імен і найменувань спонсора;
- відбувається трансляція спонсорської інформації з використанням знаків для товарів та послуг, але ці знаки озвучуються як терміни чи назви географічних або адміністративних одиниць і, так би мовити, випадково співпадають із назвою торговельних марок;
- трансляція знаків відбувається з використанням інформації рекламного характеру, тобто з використанням інформації, якої немає у складі знаку для товарів та послуг або не може бути взагалі, враховуючи зміст інформації;
- трансляція спонсорської інформації, яка ідентифікується як така, але не може бути спонсорською за визначенням, тобто спонсорська інформація не містить імені, найменування чи знаку для товарів і послуг;
- спонсорська інформація транслюється як окремий елемент програми без зазначення програми (передачі), яка спонсорується.

У червні 2010 року відбулася зустріч уповноважених представників загальнонаціональних телеканалів з керівництвом Національної ради з метою обговорення проблем трансляції спонсорської інформації торговельних марок, під якими випускаються алкогольні напої.

Зокрема, було порушено проблемні питання трансляції спонсорської інформації торговельних марок, під якими випускаються алкогольні напої, насамперед, наявність у рекламному законодавстві відповідних обмежувальних норм.

Однією з актуальних проблем щодо програмного наповнення вітчизняних телеканалів залишається відсутність регулювання порядку

трансляції програм дистанційної торгівлі. „Телемагазини”, „телеторгівля” давно стали частиною телевізійної практики України, як на загальнонаціональному рівні, так і регіональному. Однак до сьогодні у вітчизняному законодавстві ці поняття відсутні.

Єдиним нормативним документом, яким на теперішній час регулюється дистанційна торгівля, є Закон України „Про захист прав споживачів” (ст. 13). тому функцію контролю за виконанням його відповідних положень покладено на Державну службу технічного регулювання (до грудня 2010 року Держспоживстандарт) Моніторинги Національної ради та численні звернення громадян засвідчують, що програми телеторгівлі часто використовуються з ознаками порушення чинних законів України, стають предметом уваги шахраїв та подають інформацію про товари, які можуть спричинити погіршення здоров'я.

З метою упорядкування трансляції програм телепродажу і унеможливлення в подальшому випадків шахрайства та обману з боку деяких рекламодавців, Національна рада звернулася до цього органу з пропозицією розробити та затвердити спільним рішенням рекомендації щодо порядку трансляції програм з укладання договорів на відстані (телепродажу) для вітчизняних телерадіокомпаній та іноземних компаній, у складі програмного наповнення яких на територію України ретранслюються програми телепродажу.

З 2008 року в ефірі вітчизняних телеканалів здійснюється трансляція передач, які можуть завдати фінансових збитків глядачам, – так звані інтерактивні передачі.

З огляду на численні скарги громадян, Національна рада ухвалила рішення „Про рекомендації Національної ради щодо трансляції в ефірі телеорганізацій передач, які можуть завдати фінансових збитків телеглядачам” (№ 567 від 19.03.2008), згідно з яким компанії зобов'язані при трансляції в ефірі передач з інтерактивними іграми повідомляти споживачів про те, що ці передачі є платними.

У червні 2009 року набрав чинності Закон України „Про заборону грального бізнесу в Україні”, відповідно до якого на території країни забороняється, зокрема, участь в азартних іграх. Оскільки інтерактивні передачі, що транслюються в ефірі загальнонаціональних телеканалів, мають відповідні ознаки, Національна рада надіслала листи керівникам цих компаній, звертаючи увагу на необхідність дотримання чинного законодавства України.

Останні моніторинги свідчать про суттєве зменшення обсягу таких програм: якщо в 2009 році інтерактивні передачі було зафіксовано в ефірі шести загальнонаціональних телеканалів, то в жовтні 2010 року – в ефірі лише однієї компанії.

Законопроект щодо внесення змін до Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, в якому пропонувалося встановити заборону на трансляцію програм і передач з інтерактивними іграми, конкурсами та вікторинами, в червні 2010 року було відхилено Верховною Радою України.

4.6 Дотримання провайдерами програмної послуги норм законодавства України щодо адаптації змісту іноземних програм

Повноваженнями Національної ради щодо організації та перспектив розвитку телерадіомовлення є, зокрема, й захист інтересів держави, розвиток вітчизняної бази телебачення і радіомовлення. При цьому конституційний орган керується вимогами міжнародного права з питань дотримання зарубіжними мовниками норм законодавства України. Адаптація іноземних програм і передач до чинного законодавства відбувається відповідно до статті 42 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”.

З метою об'єктивної оцінки стану дотримання провайдерами програмної послуги вимог Конвенції і чинного вітчизняного законодавства Національна рада здійснює відповідні комплексні заходи в межах своєї компетенції:

- здійснення моніторингу програм та передач іноземних мовників;
- вивчення звернень організацій мовлення, дистриб'юторських компаній, уповноважених представників телеканалів в Україні;
- залучення інформації від державних та комерційних організацій щодо питань, пов'язаних із діяльністю конкретних іноземних телеканалів.

Крім того, налагоджено дієвий механізм співпраці з Міністерством культури України з питань здійснення нагляду за дотриманням авторських прав на фільми, які отримали державні прокатні посвідчення на демонстрування аудіовізуальної продукції, а також Держспоживстандартом з питань порядку трансляції реклами та ознак порушень прав споживачів у комерційних передачах чи рекламних матеріалах, які ретранслюються у складі програм іноземних мовників.

У 2010 році на засіданнях Національної ради розглянуто 9 питань щодо доповнення до Переліку програм, зміст яких відповідає вимогам трансляції на території України.

Упродовж останніх трьох років було сформовано перелік із 131 іноземної програми, серед яких:

- **77** програм країн-членів Європейського Союзу (59,2% від загального обсягу програм, включених до переліку);
- 54 програми країн, що не є членами Європейського Союзу та не ратифікували Європейську конвенцію про транскордонне телебачення (40,8%), переважна більшість яких (52) програми виробництва Російської Федерації.-

Станом на 31 грудня 2010 року на розгляді Національної ради перебували запити стосовно включення до Переліку програм, зміст яких відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення і ретрансляція яких на території України не обмежується згідно з ч. 1 ст. 42 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, ще 32 іноземних програм.

Водночас рішенням № 679 від 12.05.2010 з Переліку було вилучено іноземні програми „Spice” та „Adult Channel” у зв'язку з невідповідністю їх

змісту вимогам чинного законодавства про суспільну мораль.

Систематичними ознаками порушення законів України при включенні до кабельних мереж іноземних програм, виробники яких належать до країн, що не підписали Європейської конвенції про транскордонне телебачення, є:

- трансляція реклами з недотриманням вимог частини 9 статті 13 Закону України „Про рекламу”, що передбачає сплату за ретрансляцію реклами, яка міститься в програмах та передачах іноземних телерадіокомпаній;
- демонстрація і ретрансляція аудіовізуальних творів на територію України без попереднього узгодження з українськими правовласниками;
- трансляція фільмів, які можуть завдати шкоди фізичному, психічному чи моральному розвитку дітей та підлітків, у час, не передбачений чинним законодавством.

У вересні 2010 року було проведено моніторинг іноземних програм, які входять до Переліку, стосовно їх відповідності вимогам рекламного законодавства України.

Моніторингом зафіксовано що:

- 56 телепрограм не містять реклами;
- у 27 телепрограмах розміщення рекламної продукції здійснюється без ознак порушення рекламного законодавства України;
- у 15 телепрограмах рекламна продукція розміщується з ознаками порушення ст. 9 Закону України „Про рекламу”;
- у 42 телепрограмах розміщено рекламу, за яку не сплачено на території України.

З метою унормування порядку розгляду питань щодо адаптації програм іноземних мовників для ретрансляції на території України, а також з урахуванням рекомендацій Ради Європи щодо адаптації українського законодавства та нормативних документів до вимог Європейської конвенції про транскордонне телебачення, Національною радою було розроблено Положення „Про порядок ретрансляції іноземних телепрограм у багатоканальних мережах України”.

У липні 2010 року за участю членів Національної ради відбулися експертні семінари з питань застосування норм Європейської конвенції з транскордонного телебачення у практиці вітчизняних ЗМІ.

Під час обговорення питань щодо застосування положень Конвенції експерти Ради Європи, представники Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації, Інституту медіа права, керівники кабельних та супутникових каналів, незалежних громадських та галузевих об'єднань порушили кілька принципових проблем, які необхідно вирішити в Україні:

- удосконалення медійного законодавства;
- поширення українських каналів у Європі;
- сприяння діалогу державних органів, телеіндустрії та громадських організацій;
- особлива увага до соціальних функцій телебачення;
- запровадження європейських стандартів журналістської етики.

Упродовж 2010 року за порушення умов ліцензії та вимог законодавства України, зокрема, і щодо адаптації іноземних програм, Національна рада застосувала санкцію „оголошення попередження” до 16 провайдерів програмної послуги:

- ТОВ ТРК „Еверест”, м. Вінниця;
- ТОВ „Нововолинське Телебачення Телефонія Інтернет”, м. Нововолинськ Волинської області;
- ТОВ Студія кабельного телебачення „Телевізійно-виробниче підприємство „Формат”, м. Маріуполь Донецької області;
- ПП „МК Телепогляд”, м. Хуст Закарпатської області;
- ТОВ „Кабельна інформаційна телевізійна система”, м. Запоріжжя (двічі протягом року);
- ТОВ ВКФ „Запорожелектронснаб”, м. Запоріжжя (двічі протягом року);
- ПП „ТРК „Переяслав”, м. Переяслав-Хмельницький Київської області;
- ТОВ „Луганські цифрові комунікації”, м. Луганськ;
- ТОВ ТРК „Рівне-ТВМ”, м. Рівне (двічі протягом року);
- ТОВ „Берізка-Телесистема”, м. Харків;
- ПП „ТБ-Ком”, м. Сміла Черкаської області;
- ТОВ „Юнікаст Інвест”, м. Київ;
- ТОВ ТРК „Візит”, м. Феодосія;
- ТОВ ТРК „ВТВ-Союз”, м. Ялта;
- ПП ТРК „Тонус”, м. Саки;
- ТОВ „Анив”, м. Керч.

Національна рада ухвалила рішення про звернення до суду щодо анулювання ліцензій таких провайдерів програмної послуги: ТОВ „Алчевські Телекомунікаційні Системи”, м. Алчевськ; ТОВ ТРК „Чорне море”, м. Одеса; ТОВ „Телекомпанія „Мелітопольське кабельне телебачення”, м. Мелітополь; ТОВ „Кабельна телерадіокомпанія „Девком”, м. Севастополь.

Крім того, 12 провайдерам програмної послуги було вказано на необхідність приведення своєї діяльності у відповідність до умов ліцензії, чинного законодавства та рішень Національної ради щодо ретрансляції іноземних програм у кабельних мережах.

5. ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО УЧАСТІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В СТАТУТНИХ ФОНДАХ ТЕЛЕРАДІООРГАНІЗАЦІЙ ТА ВИМОГ ДО УСТАНОВЧИХ І СТАТУТНИХ ДОКУМЕНТІВ ТЕЛЕРАДІООРГАНІЗАЦІЙ

Вимоги щодо заснування телерадіоорганізацій та до їх установчих і статутних документів передбачені ст. 12 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”. Заснування телерадіоорганізацій іноземними юридичними і фізичними особами та особами без громадянства в Україні забороняється.

Водночас існує законодавча норма, якою визначається участь іноземних фізичних та/чи юридичних осіб у статутному фонді телерадіоорганізацій. Тобто іноземні фізичні та юридичні особи не мають права засновувати телерадіоорганізації, але можуть брати участь у їх статутному фонді. Ця норма є відсильною: участь іноземних фізичних та/чи юридичних осіб у статутному фонді телерадіоорганізацій регулюється Господарським кодексом України. Він також містить відсильну норму, згідно з якою такі правовідносини регулюються Законом України „Про режим іноземного інвестування”. Цей закон не дає однозначної відповіді стосовно можливості заснування та діяльності в Україні телерадіоорганізацій з іноземними інвестиціями, а посилається на норми спеціального нормативного акту, яким є Закон України „Про телебачення і радіомовлення”.

Закон України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення” (ст. 13) уповноважує Національну раду здійснювати нагляд за дотриманням телерадіоорганізаціями вимог законодавства щодо частки іноземних інвестицій у їх статутному фонді. Діяльність Національної ради у цьому напрямі є відкритою, а відповідні рішення – доступними для суб’єктів інформаційних відносин.

Вимоги до установчих і статутних документів телерадіоорганізацій, передбачених ст. 12 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, зокрема, є такими:

- статутні документи юридичних осіб повинні передбачати можливість створення телерадіоорганізацій (якщо ж у статутних документах цього немає, заснування телерадіоорганізацій заборонено);
- установчі та/або статутні документи суб’єкта господарювання, який має ліцензію на мовлення або претендує на отримання такої ліцензії, мають передбачати створення у складі органів його управління спеціального наглядового органу (редакційної ради тощо), половина складу якого призначається засновниками або власниками телерадіоорганізації, а половина обирається творчим колективом телерадіоорганізації.

Недотримання цих вимог є підставою для недопущення відповідної телерадіоорганізації до конкурсу на видачу ліцензії на мовлення, відмови їй у видачі та продовженні ліцензії на мовлення.

Перелік телерадіоорганізацій з іноземними інвестиціями

№ з/п	Назва телерадіоорганізації	Засновники	Власники
1.	ЗАТ “Міжнародний Медіа Центр - СТБ”, м. Київ	ТОВ “Міжнародний Медіа Центр”, м. Київ; АТ „ТК ПРО-ТВ”, м. Київ; АТ „Авіаційна компанія ВІТА”, м. Київ; Корпорація „Інтерньюз, Нетуорк”, США	ЗАТ “ММЦ”, м. Київ; Корпорація „Інтерньюз Нетуорк”, США
2.	АТЗТ “Українська незалежна ТВ -корпорація”, м. Київ	Українська асоціація економічного співробітництва і розвитку “Діловий світ”, м. Київ; ВАТ “Громадське російське телебачення”, Росія, м. Москва; Фонд державного майна України, м. Київ; Фонд „200-річчя О. С. Пушкіна”, українське відділення, м. Київ	ТОВ „Український медіа-проект”, м. Київ; ВАТ „Перший канал”, Росія, м. Москва; ТОВ “Пегас Телебачення”, м. Київ
3.	Приватне акціонерне товариство “Телекомпанія “ТЕТ”, м. Київ	Козицький Євген Юрійович, громадянин України; Кохно Олександр Григорович, громадянин України; Бовсуновський Андрій Юрійович, громадянин України; Георгієвський Микола Сергійович, громадянин України; СП „Енран”, м. Київ	Компанія „Bredgat Holdings Ltd” (Кіпр)
4.	ТОВ “Телерадіокомпанія “Дивосвіт”, м. Київ	Глейзер Валерій Олександрович, громадянин України; Черніков Геннадій Васильович, громадянин України; ТОВ „Спільне Українсько-польське підприємство” Украшоу, ЛТД	Компанія УМБХ Бродкаст Медіа Холдінгс Лімітед, Кіпр; ТОВ „Метрорадіо Плаз”, м. Київ
5.	Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ	Квашук Олег Анатолійович, громадянин України;	ВАТ „Закритий недиверсифікований корпоративний інвестиційний

	“Телерадіокомпанія “НБМ”, м. Київ	Снігур Василь Самуїлович, громадянин України; Підприємство з іноземними інвестиціями у формі ТОВ „Ніко пі-ер”, м. Чернівці; Компанія „Крістіан лімітед”, 2, Нассау, Багами	фонд „Пройм Ессетс Кепітал”, м. Київ; Компанія „Агропродімпекс Сайпрус Ліметед”, Кіпр; ТОВ „Престиж груп”, м. Київ
6.	ПАТ “Наше Радіо”, м. Київ	ЗАТ „Прем’єр”, м. Київ; ЗАТ „Альфа капітал”, м. Київ	ЗАТ „Катапульта”, м. Київ; ТОВ „Метрорадіо Плаз”, м. Київ; Компанія УМБХ „Бродкаст Медіа Холдінгз Лімітед”, Кіпр
7.	Телерадіокомпанія „Студія „1+1” у формі товариства з обмеженою відповідальністю, м. Київ	Іноземне підприємство „Інтер-Медіа”; Роднянський Олександр Юхимович, громадянин України	ТОВ „Медіа Сервісез Україна”, м. Київ; Іноземне підприємство „1+1 Медіа”, м. Київ; Компанія „Грізард Інвестментс Лімітед”, Кіпр; Компанія „Грінтвуд Інвестменс Лімітед”, Кіпр
8.	ТОВ “Телестудія “Служба інформації”, м. Київ	ТОВ „Табачук”, м. Київ; Табачук Вадим Вадимович, громадянин України; АТ „SEZTECS Inc”, США	Компанія Міндон Холдінгз Лімітед, Кіпр; ТОВ „Український медійний ресурс”, м. Київ
9.	ТОВ „Гравіс-Кіно”, м. Київ	ТОВ „Укрпромторг-2003”, м. Київ; ПП за участю українського капіталу Фірма „АТЕК-95” (ТОВ), м. Київ	ТОВ „Укрпромторг-2003”, м. Київ; „СМЕ Медіа Ентерпрайзиз Б.В.”, м. Амстердам, Нідерланди
10.	ТОВ „Гамма-Консалтинг”, м. Київ	ЗАТ „Страхова Компанія „Гамма”, м. Київ; Симоненко Андрій Петрович, громадянин України; Симоненко Костянтин Петрович, громадянин України	ТОВ „Alirezico Investments Ltd”, Кіпр; ЗАТ „Страхова Компанія „Гамма”, м. Київ; Симоненко Андрій Петрович, громадянин України; Симоненко Костянтин Петрович, громадянин України
11.	ТОВ „Телерадіокомпанія „ТелеРадіоСвіт”, м. Київ	ТОВ „Медіа дім”, м. Київ; Княжицький Микола Леонідович, громадянин України	ТОВ „міжнародна Медіа Компанія”, м. Київ; ТОВ „Сераджилл Холдінгз Лтд”, Кіпр, Лімасол
12.	ТОВ „Телерадіокомпанія “ЖИСА”, АР Крим, м. Сімферополь	Живенко Сергій Олександрович, громадянин України	„СМЕ Юкрейн Холдинг П Б.В.”, Нідерланди „СМЕ Сайпрус Холдинг Лімітед”, Кіпр
13.	Приватне акціонерне товариство „Телевізійна служба Дніпропетровська”,	Управління комунальної власності Дніпропетровської міської ради; Надіон Євген Едуардович,	Управління комунальної власності Дніпропетровської міської ради, м. Дніпропетровськ;

	м. Дніпропетровськ	громадянин України; Білий Володимир Юрійович, громадянин України; Компанія „Ерроуділ Інвестмент Лімітед”, Кіпр	Компанія „Ерроуділ Інвестментс Лімітед”, Кіпр; ТОВ „Агро-Весна”, м. Дніпропетровськ; Куліш Наталія Леонідівна; Даценко Олександр Анатолійович; Носар Анатолій Анатолійович Корпорація „High Tech Group LTD”, Кіпр
14.	ТОВ „БУЖАНИ”, м. Червоноград Львівської області	Вадрус Ярослав Андрійович, громадянин України; Грещук Іван Ярославович, громадянин України; Лупандін Володимир Ігорович, громадянин України; Тютяєв Юрій Дмитрович, громадянин України; Яворський Віктор Григорович, громадянин України; Шепеля Микола Миколайович, громадянин України; Феденишин Олег Зіновійович, громадянин України	Вадрус Ярослав Андрійович, громадянин України; Грещук Іван Ярославович, громадянин України; Тютяєв Юрій Дмитрович, громадянин України; Яворський Віктор Григорович, громадянин України; Коліда Іван Петрович, громадянин України; Шепеля Микола Миколайович, громадянин України; Феденишин Олег Зіновійович, громадянин України; Юліус Ремігіус, громадянин Литви
15.	ТОВ „Телерадіокомпанія „КРУГ”, м. Овідіополь Одеської області.	Обласний благодійний фонд РІАК-Інформ; м. Одеса, Громадська організація „Відродження регіону”, м. Одеса; Барановський Валерій Миколайович, громадянин України	ПТ „Нордлідер”, Естонія; Козлова Наталія Миколаївна, громадянка України
16.	ТОВ „Телерадіокомпанія „СМАРТ”, м. Вінниця	Приватне підприємство „Катер”, м. Вінниця, Ніколай Спектор, громадянин Ізраїлю	Закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю „ОІСІВ ЛІМІТЕД”, Кіпр; ТОВ „Телекомунікаційні системи – Менеджмент”, м. Київ
17.	ТОВ „Кабельна телерадіокомпанія „ДЕВКОМ”, м. Севастополь	Кудельський Олександр Львович, громадянин України; Кудельський Сергій Олександрович, громадянин України; Вечурко Сергій Олександрович, громадянин України; Вечурко Олександр Олександрович, громадянин України	Закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю „ОІСІВ Лімітед”, Лімасол, Кіпр; ТОВ „Телекомунікаційні Системи - Менеджмент”, м. Київ

6. ЗАСНОВНИКИ (ВЛАСНИКИ) ТЕЛЕРАДІООРГАНІЗАЦІЙ. ОЦІНКА СТАНУ КОНКУРЕНЦІЇ ТА РІВНЯ МОНОПОЛІЗАЦІЇ ТЕЛЕРАДІОІНФОРМАЦІЙНОГО РИНКУ

У статті 42 Конституції України зазначено, що „держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом”.

Держава встановлює дієві обмеження щодо монополізації телерадіоорганізацій промислово-фінансовими, політичними та іншими групами чи окремими особами, а також гарантує захист телерадіоорганізацій від фінансового і політичного тиску з боку фінансово-політичних груп та органів державної влади і органів місцевого самоврядування.

Національна рада, на виконання частини третьої статті 8 Закону України „Про телебачення і радіомовлення, здійснює ліцензування мовлення таким чином, щоб один суб'єкт господарювання міг отримати лише одну ліцензію на наземне ефірне мовлення у кожному територіальному сегменті телерадіоінформаційного ринку. Також конституційний орган у сфері телерадіомовлення здійснює нагляд за тим, щоб жодна фізична або юридична особа не могла у будь-який спосіб (вплив на формування управлінських та/або наглядових органів телерадіоорганізацій) контролювати більше 35 відсотків загальних обсягів відповідного територіального телерадіоінформаційного ринку – загальнонаціонального, регіонального або місцевого.

З метою покращення стану конкуренції та уникнення монополізації ринку, Національна рада вживає дієвих заходів щодо переоформлення через об'єднання суб'єктами господарювання ліцензій з однаковими програмними концепціями, змістом тощо.

Під час оголошення конкурсів на мовлення Національна рада надає перевагу мовникам, в програмних концепціях яких наявні програми для дітей та юнацтва, обсягом не менше 30-ти хвилин.

Для підтримання форматного мовлення і з метою створення нових музичних програм Національна рада провела в 2010 році конкурс на багатоканальне мовлення у стандартах HDTV.

Контроль за дотриманням суб'єктами інформаційної діяльності законодавства про захист економічної конкуренції та недопущення ними недобросовісної конкуренції здійснюють відповідно до своїх повноважень органи Антимонопольного комітету України.

Слід врахувати, що монополізація у сфері телемовлення може відбуватися через неврегульованість на законодавчому рівні низки важливих питань, зокрема щодо:

- дистриб'юторів телерадіопрограм, що здійснюють господарську діяльність на підставі угод із правовласниками програм на території України для подальшого їх використання телерадіоорганізаціями України та провайдерами програмної послуги в багатоканальних телемережах України;
- обмежень у заснуванні провайдерів програмної послуги іноземними фізичними та/чи юридичними особами;
- обмежень одному провайдеру програмної послуги території надання програмних послуг (території розташування (прийому) багатоканальної телемережі) у межах територіальної категорії ринків – на місцевому, регіональному або загальнонаціональному рівнях.

Національна рада, відповідно до статті 12 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, чітко відстежує, щоб серед заявників, суб'єктів господарювання, які мають право на заснування телерадіоорганізацій, були лише юридичні особи України та громадяни України, не обмежені у цивільній дієздатності.

Трапляються випадки, коли до Національної ради звертаються суб'єкти, які не мають такого права і тоді регуляторний орган, керуючись частиною другою цієї ж статті, відмовляє у ліцензуванні таким суб'єктам, а саме :

- органам державної влади та органам місцевого самоврядування, якщо рішення про їх створення або положення про них не передбачає повноважень засновувати телерадіоорганізацію;
- юридичним особам, статутні документи яких не передбачають можливість створення телерадіоорганізацій;
- іноземним юридичним і фізичним особам та особам без громадянства;
- політичним партіям, профспілковим, релігійним організаціям та юридичним особам, які їх заснували;
- громадянам, які за вироком суду відбувають покарання у місцях позбавлення волі або визнані недієздатними.

Обмеження в Законі України „Про телебачення і радіомовлення” щодо участі іноземних юридичних і фізичних осіб та осіб без громадянства, на момент заснування телерадіоорганізації, не позбавляє їх у подальшому можливості придбати (купити) частку статутного фонду. Чинні норми законодавства дозволяють існування телерадіоорганізацій зі стовідсотковими іноземними інвестиціями.

Отже, перераховані особи безперешкодно можуть створити юридичну особу – резидента України, яка, своєю чергою, буде засновником телерадіокомпанії. У такому разі це є правовою колізією, оскільки норми Закону України „Про телебачення і радіомовлення” не узгоджуються із нормами цивільного та господарського законодавства. Правове регулювання суб'єктів електронних засобів масової інформації здійснюється відповідно до загального законодавства, в якому діяльність суб'єкта господарювання повністю залежить від засновника (власника).

Таким чином, Національна рада здійснює регуляторні функції, передбачені законодавством України у сфері телерадіомовлення, забезпечує і сприяє конкуренції у діяльності телерадіоорганізацій усіх форм власності відповідно до вимог законодавства, в межах своїх повноважень створює умови щодо недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції у телерадіоінформаційному просторі. Інші обмеження щодо економічної конкуренції у сфері телерадіомовлення встановлюються антимонопольним законодавством України, контроль за виконанням якого не входить до компетенції нашого конституційного органу.

7. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В 2010 РОЦІ

Національна рада, як визначено Законом України „Про телебачення і радіомовлення”, веде Державний реєстр телерадіоорганізацій України, до якого вносяться дані про телерадіоорганізації, що отримали ліцензії Національної ради або зареєструвалися як суб'єкти інформаційної діяльності.

Вилучення телерадіоорганізацій із Державного реєстру відбувається за заявою телерадіокомпанії, за рішенням Національної ради у зв'язку з відсутністю мовлення протягом року після отримання ліцензії (за умови відсутності інших діючих ліцензій), а також за відсутності письмового підтвердження своєї діяльності у сфері телебачення і радіомовлення (для суб'єктів інформаційної діяльності).

У більшості телерадіоорганізацій, термін дії ліцензій яких закінчився та за різних причин не був продовжений, змінюється вид діяльності. Таким чином, без зміни загальної кількості телерадіокомпаній в Державному реєстрі зменшується частка мовників і водночас збільшується частка суб'єктів інформаційної діяльності.

Правилами ведення Державного реєстру передбачено вилучення з реєстру тих телерадіокомпаній, які щорічно до 31 січня офіційним листом не підтвердили свою діяльність або намір у подальшому працювати у сфері телебачення і радіомовлення.

Державний реєстр постійно змінюється не тільки у зв'язку з внесенням або вилученням телерадіоорганізацій, а й також через зміни телерадіоорганізаціями-ліцензіатами видів діяльності, територіальної категорії мовлення, ліцензійних умов відповідно до отриманих ліцензій.

Також щорічно збільшується кількість провайдерів програмної послуги та кількість компаній, що мають ліцензії на кабельне мовлення. Це можна пояснити розвитком ринку провайдерів програмної послуги та відокремленням кабельного мовлення від провайдерських послуг. Закон України „Про телебачення і радіомовлення”, що був чинним до 1 березня 2006 року, передбачав лише ліцензію на право користування каналами мовлення (телерадіомовлення), нині чинними законодавчими нормами передбачено дві ліцензії: ліцензію на мовлення та ліцензію провайдера програмної послуги.

2010 року зменшилася кількість телерадіокомпаній, що мають ліцензії на супутникове, проводове, кабельне мовлення. Це пов'язано з тим, що деякі компанії у зв'язку з економічною кризою не змогли виконати ліцензійні умови або протягом року розпочати мовлення.

Станом на 31 грудня 2010 року до Державного реєстру телерадіоорганізацій України внесено дані про 1682 телерадіоорганізацій та суб'єктів інформаційної діяльності, а саме: 1605 телерадіомовних організацій та провайдерів програмної послуги, 77 суб'єктів інформаційної діяльності.

Із 1605 ліцензіатів за формою власності 39 – державних, 385 – комунальної власності, 1180 – інших форм власності.

За звітний період Національна рада ухвалила 7 рішень щодо державної реєстрації суб'єктів інформаційної діяльності.

Порівняно з 2009 роком загальна кількість суб'єктів інформаційної діяльності збільшилася на 2.

Із Державного реєстру телерадіоорганізацій України 2010 року вилучено 43 телерадіоорганізації.

Відомості та форма оприлюднення Державного реєстру затверджується рішенням Національної ради. Доступ користувачів до Державного реєстру телерадіоорганізацій України є вільним. Електронна версія Державного реєстру розміщена й оновлюється на офіційному веб-сайті Національної ради: www.nrada.gov.ua.

8. ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене вище, варто відзначити, що Національна рада цілеспрямовано й наполегливо виконувала основні завдання, покладені на неї як на конституційний регуляторний орган у сфері діяльності електронних засобів масової інформації, зосереджуючись передусім на пріоритетних напрямках діяльності.

Водночас Національна рада зіткнулася з низкою проблем, вирішити які неможливо самотійно через відсутність належних повноважень, правових, організаційних, фінансових та інших важелів.

Національна рада фінансується тільки за рахунок коштів Державного бюджету України. Обсяг бюджетного фінансування не дозволяє повною мірою виконувати всі завдання, визначені законодавством.

Зокрема, із п'яти бюджетних програм, фінансується лише дві. За основною програмою з керівництва та управління у сфері телебачення і радіомовлення на 2010 рік з урахуванням недофінансування 30 відсотків на оплату поточних видатків виділено лише 312,2 тис. грн., що у загальній структурі видатків становить 1,4 відсотка.

Іншу програму з розробки висновків щодо електромагнітної сумісності фактично профінансовано в розмірі 17,5 тис. грн., що становить 10% від коштів, передбачених бюджетом, та менше 1 відсотка від реальної потреби. За таких умов немає змоги забезпечити належне функціонування апарату Національної ради та представників у регіонах України.

Відсутність збалансованості між завданнями, покладеними на Національну раду, та її фінансовим забезпеченням не сприяє виконанню повноцінного контролю за дотриманням телерадіоорганізаціями законодавства та умов ліцензій. За браком фінансування не створено умов для ефективної розробки інженерної концепції розвитку цифрового телерадіомовлення. На невизначений термін відкладається розрахунок перспективних частотно-територіальних планів та здійснення їх технічної експертизи. Це негативно впливає на подальшу розбудову телерадіоінформаційного простору і впровадження новітніх технологій. Загрозою зриву роботи конституційного державного органу стали елементарна незабезпеченість матеріально-технічними ресурсами та видатками на відшкодування комунальних послуг та енергоносіїв.

Національна рада, не маючи права законодавчої ініціативи, позбавлена можливості брати безпосередню участь у процесі розробки вітчизняного законодавства, яке регулює діяльність сфери телерадіомовлення в Україні. тоді як чимало його положень є вкрай застарілими. У наслідку гальмується вирішення найважливіших проблем галузі.

Приміром, подальшого вдосконалення потребує ст. 23 Закону України „Про телебачення і радіомовлення”, яка регламентує, що ліцензія на

мовлення, видана Національною радою, є єдиним і достатнім документом на право мовлення. Однак наступна вимога цієї ж статті зобов'язує ліцензіата вже після отримання прав на вид діяльності звертатися до зв'язківців за дозволами на експлуатацію каналів мовлення. Це призводить до додаткових витрат і непевності в отриманні зазначених дозволів. По суті, ліцензія Національної ради не гарантує розповсюдження телерадіопрограм.

Стаття 21 цього ж закону наділяє Національну раду правом розробляти і затверджувати регуляторні акти, зокрема і План розвитку національного телерадіоінформаційного простору. Однак уведення в дію основоположного документа конституційного органу у сфері телерадіомовлення на практиці гальмується ст. 17 Закону України „Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”, яка вимагає проходження державної реєстрації в Міністерстві юстиції України.

Так само потребують удосконалення такі законодавчі норми:

- ст. 1 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” – визначення термінів „жанр” і „формат”, оскільки контроль за дотриманням ліцензіатами умов ліцензії в частині обсягу жанрових передач (в тому числі дитячих) і формату належить до повноважень Національної ради;
- ст. 72 Закону України „Про телебачення і радіомовлення” – визначення процедури застосування, розміри штрафів за певні порушення ліцензіатами чинного законодавства і умов ліцензій;

Лишається неврегульованою проблема узаконення діяльності на території України дистриб'юторів (правовласників, повноважних представників тощо) іноземних телерадіопрограм.

Також Національна рада не може самостійно розв'язати колізію, спричинену провайдерами програмної послуги. Вони, посилаючись на нібито відповідний європейський досвід, зініціювали низку звернень до вітчизняних органів законодавчої і виконавчої влади з пропозиціями скасувати ліцензування діяльності провайдерів програмної послуги через внесення змін до проекту Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності”. Насправді ж обов'язкове ліцензування мовлення у кабельних мережах запроваджено не лише в Україні, а й у Франції, Польщі, Сербії, Естонії та інших країнах. У разі ухвалення Верховною Радою України змін до цього закону виникає загроза функціонуванню всієї системи ліцензування цього різновиду діяльності, і як наслідок – суттєвого зменшення надходжень до Державного бюджету України.

З метою вирішення питання щодо здійснення належного інформаційного супроводу державної політики, донесення до громадськості інших держав об'єктивної інформації про внутрішню і зовнішню політику України, успішної інтеграції України в міжнародний інформаційний простір, просування інтересів держави у світі, утвердження стійкого позитивного іміджу України та українців необхідно забезпечити присутність програм вітчизняних телекомпаній у багатоканальних мережах інших держав.

Це можливо за умови консолідації зусиль Верховної Ради України та всіх державних інституцій і прийняття політичного рішення.

У звіті Національної ради означено проблемні питання, що стосуються не лише функціонування вітчизняної телерадіоінформаційної галузі, а й загалом захисту національної безпеки держави. Тому їх вирішення можливе лише за підтримки Президента України і Верховної Ради України.